

ILMAILUALAN UNIONI IAU:N JÄSENLEHTI

Unioni

31.10.2008

NRO 5

SYKSYN SÄVEL

- 2 Pääkirjoitus
- 4 Sibbe – Taxfreemyyjien työsuojeluenkeli
- 7 Lyhyt kääntö
- 8 Selvitysmies Melin esittää suuren kuljetusliiton perustamista
- 10 Helpotusta työruuhkaan ja parempia työsuhteita
- 13 Taloustilanne edellyttäisi luottamusta ja yhteistyötä myös työmarkkinoilla
- 14 Vakava vaaratilanne Helsinki-Vantaan asematasolla
- 15 Kolumni
- 16 Hapsu: Työmarkkinoiden roskapankki
- 17 Uuden luottamusmieskauden alku lähestyy

18 Pääskyjen väylällä

- 20 Henkilökohtaisen palkanosan määrittelyjärjestelmä muuttui
- 21 Kysymyksiä palkanlisistä
- 22 Elämäntalon mies
- 25 ILMA:ssa on suuren urheilujuhlan tuntua
- 26 Läheltä piti -tapauksista ilmoitettava
- 27 Ay-liikkeen neljä sukupolvea verkossa
- 28 Ammattilaista tarvitaan aina
- 29 Kynsinhampain
- 30 Eläke tulee – oletko valmis?
- 32 SAK:n ammattiliitot avasivat sähköisen liittymiskanavan ruotsiksi ja englanniksi
- 32 Huolehdi jäsenyydestäsi!
- 32 Turvalta helpotusta Venäjän viisumikäytäntöön
- 33 Jäsentietolomake
- 34 SAK:n kulttuurirahaston apurahat vuodelle 2009
- 34 Kuvakulma
- 35 Pellen päiväkirja

KANSIKUVA: Katu täyttyy askelista.

Kuvaaja: Pekka Kainulainen
Taiteellinen johto: Juhani Haapasaari
Höstvisaa vingutti: JM Koskinen

Unioni

Levikki 4600
12. Vuosikerta

Julkaisija
Ilmailualan Unioni IAU ry

ISSN
1795-2840 (Painettu)
1795-343X (Verkkolehti)

Päätoimittaja
Juha-Matti Koskinen
Puh. (09) 47857 225

Toimitussihteeri
Pekka Kainulainen
Puh. 040 528 8166
pekka.kainulainen@iau.fi

Toimituskunta
Markus Berg
Arto Kujala
Erkki Luoto
Ari Miettinen
Vesa Suni
Tommi Toivola

Kirjeenvaihtajat
Tuomo Oksanen
Sari Virta

Toimitus
John Stenbergin ranta 6
PL 337
00531 HELSINKI
Fax. (09) 47857 250

Osoitteenmuutokset
Liiton jäsenistön osoitteenmuutokset päivittyvät automaattisesti postiin/väestörekisteriin tehdyn ilmoituksen perusteella. Muut osoitteenmuutokset voi toimittaa mieluiten sähköpostitse osoitteeseen iau@iau.fi.

Ilmestyminen
Lehti ilmestyy v. 2008 kuusi kertaa.
Ilmestymisaikataulu sivulla 34.

Aineisto
Toimitus ei vastaa pyytämättä lähetettyistä aineistoista eikä palauta niitä.

Ulkoasu
Sign Design/Sanna Kallio

Paino
Sälekarin Kirjapaino Oy
Somero

Työympäristöpolitiikkaa

Ero Järnefeltin maalaus Raatajat rahanalaiset vuodelta 1893 on piirtynyt kansakuntamme kollektiiviseen muistiin. Siinä kaskisavun keskeltä tuijottaa suurilla silmillään nääntyneen oloinen, laiha, noen sotkema tyttö. Taulussa esiintyvä muu työväki suitsii ja kohentaa tulta selkeästi puutteellisin välinein. Vaarallinen tulityö tapahtuu puukepein varustautuneena, eikä liekeiltä tai kuumuudelta suojaavista työasuista ole tietoaakaan. Maalaus voidaan muiden huomattavien ansioidensa lisäksi nimetä suomalaisen työsuojelun kysymyksenasettelun perusteokseksi.

Työturvallisuuden näkyvä kuva on melkoisesti muuttunut maalaustaiteemme kulta-ajoista. Merkittäväksi kehitykseksi voidaan laskea vakavimpien työtapaturmien ja ammattitautien määrän väheneminen. Turvallisempien työvälineiden, tekniikoiden ja työskentelytapojen vertailu ja käyttöönotto ovat nykyään yrityksille normaalia toimintaa. Muutoksen on saanut aikaan sitkeä yleisen mielipiteen muokkaaminen työturvallisuudelle suopeammaksi. Taloudellinen menetys, joka liittyy materiaalin tai työvoiman vahingoittumiseen onnettomuuksissa tiedostetaan nykyään lähes kaikissa yrityksissä. Jos ay-liikkeen merkittävimpiä saavutuksia listataan, työsuojelun hyväksi tehty työ esiintyy kärkipäässä.

Työelämän, ja siihen liittyvien riskitekijöiden kokonaisvaltaisen tarkastelun näkökulmaa tetävoitettaessa ei syväkuva ole enää niin ruusuinen. Stressiperäiset työkyvyttömyydet: uupumus ja masennus jatkavat kyseenalaista voittokulkuaan. Niiden arvioidaan olevan todellinen syy jopa puoleen menetetystä työpanoksesta. Luku huolestuttaa kansantalouden kannalta, puhumattakaan ongelman ylivertaisesti tärkeämmästä puolesta: kansalaisten yleisestä hyvinvoinnista ja mielenterveydestä. Taantuma jo ovella kolkuttaa, ja pelko työelämän edelleen raaistumisesta tulee hakematta mieleen. Mikä neuvoksi?

Simppelin ratkaisumallin esittäminen olisi kokonaisuuden latistamista. Veraten paljon yksinkertaisempaa on löytää yleispäteviä ratkaisuja yleisimpiin tapaturmiin, kuten kaatumisiin ja putoamisiin. Sen sijaan työviihtyvyydessä voi hyviin tuloksiin päästä yksilöllisinkin konstein. On mahdollista kehittää johtamistapoja, tasapuolistaa työnjaon periaatteita, kouluttaa, perehdyttää, luoda me-henkeä muulla tavoin jne. Rajoittava tekijä on henkilöstöhallinnon voimavarat, niin määrällisesti, kuin ennen kaikkea laadullisestikin. On myös syytä muistaa, vaikka tavoitteellisuus ja mittarit ovatkin tärkeitä, työpaikan ilmapii-riiongelmia ei voi ratkaista kvartaaleissa tai direktio-oikeudella, vaan jatkuvan yhdessä tekemisen periaatteella.

”

*Hyvä työympäristö
rakentuu
turvallisuudesta,
terveellisyydestä
ja henkisestä
hyvinvoinnista.*

Sibbe – Taxfreemyyjien työsuojelusenkeli

Miehensä, kahden lapsensa ja kesyn leijonansa kanssa Billnäsissä asuva Valentina Sibakov 47 v. on töissä Finnairilla taxfree-myyjänä. Sen ohessa hän on Finnair Cateringin 2. työsuojeluvaravaltuutettu ja myymälöiden työsuojausiamies.

■ Leijonan osan Sibben vapaa-ajasta vie lenkkeily Billnäsin ihanissa metsissä ja muu puuhastelu Patrikin, leonberginkoiran kanssa. Rodun jalostajan tavoitteena 1800-luvulla oli ollut luoda saksalaisen Leonbergin kaupungin vaakunassa ollutta leijonaa muistuttava koira – ja leijonaa se totisesti muistuttaakin!

Ulkoilu on hyvää vastapainoa työlle taxfree-myyvälässä, joka on vaihtelevaa ja mielenkiintoista, mutta ajoittain raskasta. Vuorotyön hyvä puoli on se,

että se jättää arkeenkin aikaa hoidella kotiasioita, mutta joskus yölliset kotimatkat rassaavat.

Tuhansia tuotteita

Taxfreemyyjän työn keskeisintä sisältöä on mm. juomien, tupakan, makeisten, lahjatavaroiden, vaatteiden sekä kosmetiikan myynti. Eri tuotteita on tuhansia ja valikoima muuttuu jatkuvasti. Aikaisemmin kosmetiikka myymälä oli erillinen ja myynnistä vastasivat koulutetut kosmetologit. Myymälöiden yh-

distymisen jälkeen tuotevalikoima on yhteinen, kaikki myyvät kaikkea. Tästä johtuen ei-kosmetologit toivoisivat kosmetiikan osalta lisä-koulutusta.

Myynnin lisäksi on matkustajien neuvontaa, tuotehyllyjen täyttöä, inventointia ja jonkun verran myös varastotyötä.

Työssä on tunnettava reittikohteet ja niiden vaikutus siihen mitä ja miten kullekin voi myydä – onko kyseessä EU vai ei EU-kauppa ja pitääkö ostokset pakata sinetöitävään pussiin. Pitää tuntea taxfree-myyntiä koskevia tulli-

Sibbe työskentelee peräti kiehtovassa ympäristössä.

ja veromääräyksiä, alkoholilakia, passit ja lentoliput ym. ym.

Asiakaskontaktit saattavat olla mil-laisia tahansa, mutta onneksi pääsään-töisesti kuitenkin positiivisia. Johtunee-ko sitten siitä, että lähdön tunnelmissa yleensä ollaan positiivisen odotuksen vallassa.

Kielitaidolla kysyntää

Asiakkaiden palveleminen onnistuu Sib-beltä suomen lisäksi ruotsiksi, englan-niksi, saksaksi, ranskaksi ja espanjaksi.

Sen lisäksi tavanomainen tervehtiminen onnistuu vielä paljon useammalla kielel-lä – myös kiinaksi ja japaniksi. Muuta-makin omalla kielellä lausuttu sana saa matkustajat sitä iloisemmiksi, mitä kau-empnana kotoaan he ovat.

Asiakaspalvelutilanteet voivat olla joskus yllätyksellisiäkin. Erään hauskan tapauksen Sibbe muistaa, kun melkein jo ehti luulla asiakasta kuuroksi, kun ei tämä reagoinut mihinkään puheeseen. Ehkä vähän kiusallaankin hän sanoi täl-le: Bonjour. Siitä tämä vasta havahtui.

Oli kai tärkeätä saada palvelua omalla kielellä!

Kaikesta edellä mainitusta huolimatta työ on mielenkiintoista ja vaihtelevaa. Sitä tehdään eri toimipisteissä, Finnair Shopissa, sekä Arrival- että ID-myymä-löissä, joissa tosin myynti ei ole verova-paata. Niiden tuotevalikoimiin kuuluu mm. karkkia, kosmetiikkaa, lahjatava-roita sekä elintarvikkeita.

Ihanat työkaverit

Parasta kaikessa on hyvä työmiljöö ja

Ostosparatiisin portilla luki: Ken tästä käy saa kaiken euron heittää.

erityisesti mielettömän hyvä työporukka, se on Sibbelle kuin toinen perhe. Työvoiman vaihtuvuus myymälöissä on pientä ja työsuhteet pitkiä.

Hyvää yhteishenkeä kuvastaa työporukan yhteinen vapaa-ajanvietto. Helmiä tässä sarjassa ovat tutustumismatkat myytävien tavaroiden alkulähteille, kuten Tanskaan Jägermeisterin tehtaalle, Ranskaan Renaultin linnaan ja Bordeauxin viinitiloille. Parhailleen suunnitellaan matkaa Espanjaan Torresin viinitilalle.

Hyvää matkaa taxfreen väki!

Teksti ja kuvat:
ARTO KUJALA

Patrik – the lion.

On vuokra-asuntojen rakentamisen aika

SAK:n puheenjohtaja **Lauri Ihalaisen** mielestä nopeasti muuttanut talouden kuva edellyttää hallitukselta suhdannepoliittisesti oikea-aikaisia ja voimakkaita toimenpiteitä kasvun ja työllisyyden kasvun tukemiseksi.

– Kansainvälinen rahoituskriisi tulee vaikuttamaan myös Suomeen, ja se näyttää iskeneen nopeasti omistusasuntorakentamiseen. Uusia rakennushankkeita jäädytetään ja voimavaroja rakennusallalla vapautuu. Samaan aikaan kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen tarve kasvaa edelleen ja niiden hinnat ovat kohtuuttomassa nousukiidossa, Ihalainen sanoo.

Hänen mukaansa hallitukselta tarvitaan jo seuraavaan lisätalousarvioon uudelleenmitoitettu rakentamisen rahoituspaketti, jolla pahenevaan vuokra-asuntopulaan voidaan vastata. Vuokra- ja asumisoikeuslainojen rahoitusehtoja tulee parantaa, jotta riittävä vuokra-asuntotuotanto saadaan käyntiin. Vuokra-asuntotuotannon vauhdittaminen on Ihalaisen mielestä keskeinen keino edistää työpaikkojen ja työntekijöiden kohtaamista.

Helsinki-Vantaan terminaalit jaetaan lentoyhtiöittäin

■ Helsinki-Vantaan lentoaseman jako kotimaan- ja ulkomaanterminaaleihin poistuu syksyllä 2009. Siitä lähtien terminaalit määräytyvät sen mukaan, millä lentoyhtiöllä matkustaja lentää. Tähän kansainväliseen käytäntöön siirrytään vajaan vuoden kuluttua, jolloin kotimaanterminaalista tulee terminaali 1 ja ulkomaanterminaalista terminaali 2.

Syksystä 2009 alkaen lennolle lähdetään ja matkalta saavutaan sen terminaalin kautta, jossa oma lentoyhtiö operoi. Muutoksen jälkeen oikea terminaali selviää parhaiten matkalipusta. Lähtö- ja tuloterminaalien voi

tarkistaa myös Finavian verkkopalvelusta osoitteessa www.helsinki-vantaa.fi.

Finavia tulee uusimaan koko opastusjärjestelmänsä terminaaleissa ja lentoaseman sisäänajoväylillä.

Kansainvälisen käytäntöön siirtyminen on Helsinki-Vantaalla ajankohtaista, sillä ulkomaanterminaalin laajennus ja uusi matkatavaran käsittelykeskus otetaan käyttöön ensi vuonna. Uusien tilojen ja järjestelmien integrointi nykyiseen asemarakennukseen edellyttävät varsin mittavia, jopa pari vuotta kestäviä muutostöitä.

Työnteko kiinnostaa työkyvyttömyyseläkeläisiä

■ Noin 19 000 työkyvyttömyyseläkettä saavaa alle 63-vuotiasta henkilöä tekee jossain määrin ansiotyötä. Työ on usein satunnaista. Täyttä työkyvyttömyyseläkettä saavien ja ilman työtä olevien joukosta työhaluja olisi jonkin verran noin 32 000 henkilöllä eli noin runsaalla viidenneksellä.

Tuore Eläketurvakeskuksen tutkimus selvittää työeläkeläisten muikaisten työkyvyttömyyseläkeläisten mahdollisuuksia ja kykyä käydä ansiotyössä. Useimpien tavoitteena ei ole säännöllinen osa-aikatyö. Työtä halutaan tehdä joustavasti pieniä määriä silloin, kun oma kunto sen sallii. Toi-

sin sanoen vaikka työkyvyttömyyseläkeläisillä onkin työhalua ja työkykyä jäljellä, mitään suurta määrällistä työvoiman lisäystä ei ole odotettavissa.

Sallitun ansainnan ylärajat vaikuttavat jonkin verran työkyvyttömyyseläkeläisten suunnitelmiin työnteosta. Noin 15 000 työkyvyttömyyseläkeläistä arvelee, että ansaintarajoilla on jossain määrin ansiotyöntekoa vähentävää vaikutusta. Nykysäännösten mukaan täyttä työkyvyttömyyseläkettä saava voi ansaita 40 prosenttia ja osatyökyvyttömyyseläkettä saava 60 prosenttia siitä keskiansiosta, josta eläke on laskettu.

Saana Lamminen/SMU

Selvitysmies Melin esittää suuren kuljetusliiton perustamista

Professori Harri Melin esitteli 9.10 raporttinsa työmarkkinoiden ja edunvalvonnan tulevaisuudennäkymistä, sekä kuljetusalan yhteistyön tiivistämisestä. Kuulemassa olivat seitsemän kuljetusliittojen hallitukset: Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT, Ilmailualan Unioni IAU, Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU, Rautatievirkamiesliitto RVL, Suomen Lentoemäntä- ja Stuerttiyhdistys SLSY, Suomen Merimies-Unioni SMU ja Veturimiesten liitto. Asiantuntijana tilaisuudessa oli SAK:n edunvalvontajohtaja Lauri Lyly, joka on vastaavan selvityksen toimittanut teollisuuden liittojen TEAM-hankkeesta.

Selvitys

Melin päätyy raportissaan esittämään kuljetusliittojen yhdistymistä logistiikka-alan ammattiliitoksi. Tätä näkemystä hänen mielestään puoltavat perinteisen ammattiyhdistystoiminnan vaikeudet muuttuvassa toimintaympäristössä. Esimerkkeinä hän mainitsee tulopoliittisesta kokonaisratkaisusta

luopumisen aiheuttaman lisäkoordinointi tarpeen, sekä paikallisen että lisääntyvän kansainvälisen edunvalvonnan haasteet. Raportin mukaan yli 100 000 jäsenen logistiikka-alan liitto vastaa tehokkaimmin näihin haasteisiin. Se vahvistaa sopimustoimintaa ja lisää jäsenten yhteiskunnallisen vaikutamisen mahdollisuuksia.

Uusi liitto rakentuisi sektorimallin mukaisesti. Näitä voisivat olla esimerkiksi: autoliikenne, ilmailu-, merenkulku-, postiala- ja rautatiesektorit. Selvityksessä ei sektoreista haluta kuitenkaan antaa lopullista suositusta, se on nykyisten liittojen asettamien lisäselvitystyöryhmien tehtävä. Näiden työryhmien päätehtävänä on mm. valmistella

◀ **HTY:n juhlasalin odottavaa tunnelmaa. Vasemmalta: Lyly/SAK, Vilkkuna/PAU, Elonen/VML, Turtiainen/RVL, Rätty/AKT ja Melin/selin.**

uuden liiton hallintomalli, tehdä esitys sopimustoiminnasta ja talouden järjestämisestä.

Keskustelu

Raporttiin tutustumisen jälkeen hallitukset kävivät paneelikeskustelun, jossa vastaajina olivat Melin, Lyly sekä liiton puheenjohtajat. Keskustelussa tulivat esille huoli ammattiliittoidentiteetin katoamisesta, lisäksi tarkennettiin mitä lisäarvoa jäsenelle liittouksesta olisi. Samoin oltiin kiinnostuneita aiemmin toteutuneiden projektien: PAM ja JHL, sekä työn alla olevan TEAM:in kokemuksista. Myös sektoreiden itsemääräämisoikeuden rajat ja koko hankkeen aikataulu puhuttivat.

Vastauksissaan paneeli korosti, että hanke on alkumetreillään ja että yhteistyömahdollisuuksia on parempi kartoittaa nyt kun se tapahtuu vapaaehtoisesti, eikä minkään pakon sanelemana. On liian aikaista ottaa kantaa mahdollisen jatkoselvityksen tuloksiin. Jatkoselvityksessä on keskeistä sen avoimuus, jäsenistö ei saa missään vaiheessa tuntea jäävänsä sen ulkopuolelle. Sektorimallissa ammatti-identiteettiin perustuva yhdistys-solidarisuus on mahdollista säilyttää. Kaikki kokemukset vastaavista hankkeista tulee tarkoin tutkia, mutta hyväksyä myös tosiasia, että valmista mallia yhdistyneelle kuljetusliitolle ei ole. Tästä syystä yhdistymiselle ei myöskään voi vielä esittää lopullista aikataulua.

IAU

Melinin raportti on lähetty edustajistolle, joka syyskokouksessaan 21.11. ottaa kantaa siihen olemmeko mukana jatkoselvityksessä. Jatkoselvitykseen osallistuminen ei itsessään sido IAU:a liittymään mahdolliseen kuljetusalan suurliittoon.

JM KOSKINEN

Kuljetusliittojen puheenjohtajat raportista ja jatkoaikataulusta

Miten hanke etenee liitoissa?

SIMO ZITTING, Suomen Merimies-Unioni SMU

– Merimies-Unioni on vienyt hanketta eteenpäin avoimin mielin. Asiaa on käsitelty hallituksessa, valtuustossa ja edustajakokouksessa. Käsittely jatkuu edelleen avoimin mielin tänään hallituksessa. Oma mielipiteeni koko prosessin ajan on ollut, että tässä on aimo annos järkeä. Jos logistiikka-ala saadaan koottua vahvaksi liitoksi, sitä kuunnellaan niin työnantajien kuin ay-liikkeen puolellakin. Työnantajat ovat kuulleet tästä, ja ovat jo kertoneet kantanaan, ettei meidän pitäisi mennä mukaan.

MAURI KOSKENNIEMI, Suomen Lentoemäntä- ja Stuerttiyhdistys SLSY

– Tulimme mukaan tähän vähän myöhemmin. Pienen liiton kannattaa olla avoimin mielin mukana. Henkilökohtaisesti lämpenen sektorimallille. Ilmailualalta puuttuu yhteistyön malli. Iso liitto tarjoaa paljon etuja. Tässä on mahdollisuus.

TIMO RÄTTY, Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT

– AKT:n hallitus ja valtuusto käsittelevät asian. Henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että meidän pitää lähteä mukaan jatkoselvittelyyn.

RISTO ELONEN, Veturimiesten liitto VML

– Paljon on kysymyksiä, jotka vaativat vastauksia. Meillä on 18.11. ylimääräinen valtuuston kokous. Sen jälkeen tämä lähtee keskusteltavaksi ammatiosastoihin. Tammikuussa pidetään sitten toinen ylimääräinen valtuuston kokous, jossa päätös mahdollisesta mukaan lähdöstä jatkoselvittelyyn. Lopullisia päätöksiä voi tulla vuonna 2013.

ESA VILKKUNA, Posti- ja logistiikka-alan unioni, PAU

– Meillä on hallituksen päätös, että olemme mukana selvityksessä. Mihinkään ei ole sitouduttu. Vuosi voi meidän osalta olla 2013, kun lopullisia päätöksiä on luvassa.

TARJA TURTIAINEN, Rautatievirkamiesliitto, RVL

– Olemme se pienin mukana olevista liitoista. Näen mahdollisuuksia, mutta myös ongelmia. Ne voidaan varmaan ratkaista. Tärkeintä on se, miten turvataan sopimusneuvotteluissa jäsenten edunvalvonta. Meillä on syksyllä ylimääräinen valtuusto, joka tekee päätöksen jatkosta.

JUHANI HAAPASAARI, Ilmailualan Unioni, IAU

– Meillä ei ole tähän mennessä kovin suuria keskusteluja aiheesta käyty. Nyt keskustelu alkaa. Palapeli on nyt tässä. Jos osa liitoista jättäytyy pois, kuva muuttuu.

MIKKO KARLSSON/AKT

Työvoimapooli -kokeilu alkoi

Helpotusta työruuhkaan ja parempia työsuhteita

Finnair Oyj:n ja IAU:n välillä on sovittu Finnair-konsernissa toteutettavasta työvoimapooli -kokeilusta. Vuoden sisällä selviää tuoko kokeilu helpotusta ruuhkahuippuihin ja työntekijöille parempia työsuhteita.

Onnistuessaan työvoimapooli luo kokoaikaisia ja pitkiä työsuhteita epävarmojen ja lyhytkestoisten vuokratöiden sijaan.

■ Finnair Oyj:n ja IAU:n välillä sovittiin 24.9 Finnair-konsernissa toteutettavasta työvoimapooli -kokeilusta. Tarkoituksena on vastata lentoliikenteen ruuhkahuipuista johtuvaan työvoiman lisätarpeeseen ja toisaalta tarjota vaihtoehto osa-aikatyölle.

Työvoimapooliin sisältyvät työtehtävät ovat: Northport Oy / aulakuormaaja, Finnair Catering Oy / kalustokäsittelijä, sekä Finnair Cargo Terminal Operations Oy / rahtimies (varasto). Poolia voidaan haluttaessa käyttää myös catering-kuormaajan (kylmiö) ja pakkaajan (myynti- ja tarjotin-pakkaamo) tehtävissä. Kokeilun alkaessa nämä tehtävät eivät olleet mukana.

Työntekijöiden työtehtävät vaihtelevat työvuoron sisällä joko Northportin ja Cateringin tai Northportin ja Cargon välillä. Kokeilu alkoi 1.10.2008 ja kestää vuoden. Määräaikaiset työ sopimukset solmi Northport.

Kokeilun valmistelu ja siihen liittyvät kysymykset

Kokeilun valmistelu on tehty laajalla rintamalla. Selvitystyöhön ovat osallistuneet Finnair -konsernin ja sen tytäryhtiöiden henkilöstöasioista vastaavat, sekä kokeiluyritysten pääluottamusmiehet ja työsuojeluvaltuutetut. Kyseimme muutamia kommentteja kokeilusta.

MIKÄ ON TYÖVOIMAPOOLIN SYNTYHISTORIA?

– Poolia on rakennettu pari vuotta ja seurattu vastaavien ratkaisujen toimitusta muilla aloilla. Aluksi harkitsimme laajempaa sovellusta yhdessä muiden Aviapolis-työnantajien kanssa, mutta päädyimme sitten omaan Finnair-pooliin, kertoo osaston johtaja **Eero Salovuori**.

– Northportin asematasotoiminnassa on ollut vaikeuksia saada riittävästi osa-aikaista työvoimaa lentoliikenteen päivittäisiin ruuhkapiikkeihin. Tämä on kokeilu, jolla yritetään vastata tähän haasteeseen, sanoo puolestaan pääluottamusmies **Pekka Kähkönen**.

MITÄ ETUJA TYÖVOIMAPOOLI TUO TYÖNANTAJILLE?

– Liikenteen ruuhkahuiput vaatisivat ilman poolia suuren määrän osa-aikaisia työntekijöitä. Heitä ei kuitenkaan ole riittävästi saatavilla, joten työnantajan kannalta pooli on ratkaisu työvoimapulaan, toteaa Eero Salovuori.

Henkilöstöpäällikkö **Päivi Tervapalon** mielestä työntajan ensisijainen etu on rekrytoinnin helpottuminen. – Työntekijälle on nyt tarjolla kokopäivätyötä. Myös työtuntien oikeanlainen kohdentaminen on etu. Kolmantena asiana haluan painottaa osaamisen laajentumista erilaisten töiden myötä.

MITÄ ETUJA TYÖVOIMAPOOLI TUO TYÖNTEKIJÖILLE?

– Kokoaikaisen työn ja siihen liittyvän kiinteän kuukausiansion, vastaa Pekka Kähkönen.

– Mahdollisuuden nähdä ja tutustua eri yritysten toimintaan, monipuolisen työn ja paremman vaihtoehdon osa-aikatyölle, sanoo työsuojeluvaltuutettu **Reijo Hiltunen**.

MISSÄ VOISI OLLA TYÖVOIMAPUOLIN "PULLONKAULA"?

– Täytyy tauotukselle varmistaa, etteivät työvuorot muodostu liian kuormittaviksi. Myös työskentely kahdessa eri työyhteisössä on haastavaa sosiaalisesti ja oppimisenkin kannalta, Pekka Kähkönen muistuttaa.

– Uutena asiana se vaatii varmasti aluksi oppimista kaikilta. Varsinaisiin pullonkauloihin en silti usko. Jos ongelmia tulee, on niihin haettava ratkaisuja yhdessä henkilöstöedustajien kanssa, sanoo Eero Salovuori.

– Uskon, että toiminta lähtee hyvin käyntiin, arvioi Päivi Tervapalo. – Poolia tukemaan on perustettu ohjausryhmä, joka koostuu työntekijöistä, luottamusmiehistä ja työnantajan edustajista seuraa kuukausittain poolin kehittymistä ja tekee tarvittaessa toiminnallisia korjauksia.

– Mikäli työnantaja ei näe niitä mahdollisuuksia, joita tämä järjestely tuo,

vaan sijoittaa poolityöntekijät aina yksitoikkoisimpiin töihin, työ muuttuu turhan yksipuoliseksi, varoittaa Reijo Hiltunen.

– Uskon, että meillä rahdissa pooli lähtee ja on jo lähtenyt hyvin käyntiin. Pullonkauloiksi voisin kuvitella kuljetusten sujumisen Nopon ja rahdin välillä, sekä mahdollisen tiedonkulun ongelmat, esimerkiksi kuinka sairastapaukset ilmoitetaan yrityksestä toiseen, sanoo pääluottamusmies **Vesa Forsblom**.

Tätä mieltä

Konsernin sisäinen pooli tarjoaa parhaimmillaan yhdenvertaisen työsuhteen arvostetussa Finnair-yhtiössä (-yhtiöissä), ehkäisten "kahden kerroksen työmarkkinoiden" syntyä kyseisiin yrityksiin. Poolityöntekijän työ on vaativaa, jo senkin takia että osaaminen tulee hankkia vähintään kahteen työtehtävään. Koulutus, perehdytys ja vastaanotto täytyy järjestää huolellisesti kuhunkin työhön ja yritykseen. Poolitöiden olisi ehkä kuitenkin hyvä olla jotenkin samankaltaisia. Ruuhkahuipuissa työskentelyn takia työn tauotuksesta ja työntekijöiden jaksamisesta on huolehdittava tavallista paremmin.

Yrityksen täytyisi nähdä poolityöntekijä hyvänä lisäresurssina, eikä voitotella etukäteen "mahtaako tästä olla mitään hyötyä". Uskon kokemuksen karttuessa Cateringista löytyvän muitakin poolin käyttömahdollisuuksia, kuin nyt sovitussa kokeilussa todettu kalustonkäsittelijä. Poolisopimusta on konsernissa alun epäilyjen jälkeen kehitelty asiallisessa hengessä tasavertaisesti, joten poolilla on mahdollisuus onnistua. Uudenlaista ajattelua se kuitenkin vaatii molemmin puolin, mutta ne jotka muistavat vielä "yhden yhtiön Finnairin", muistanevat myös kuinka työntekijät silloin liikkui eri syistä tehtävästä ja liiketoimintayksiköstä toiseen. Tässä kokeilussa nyt sitten työtehtävät vaihtuvat kerran jo työpäivän aikana.

Pooli voi myös olla molemmin puolin yksi rekrytointikanava lisää, antaen työntekijällekin mahdollisuuden hakea ominta paikkaa alan töissä. Työnantajalle, joka ymmärtää kustannusten perään, sisäinen poolityöntekijä on myös kokonaisedullinen ratkaisu. Työntekijä taasen saa palkan lisäksi lentoyhtiökonsernin työsuhte-

ILKKA KERO
pääluottamusmies

MITÄ TULISI KOROSTAA, JOTTA KOKEILU ONNISTUISI?

– Koulutus ja työnohjaus/opastus tulee tärkeimpänä mieleen. Kukaan ei ole seppä syntyessään! Poolilaisille voisi painottaa myös, että kysyä jos olet jostakin epävarmoja. Tyhmiä kysymyksiä ei ole olemassakaan, varsinkin jos näin voidaan välttää turhaa työtä, **Vesa Forsblom** tähdentää.

Pekka Kähkönen korostaa kokeilun kokemusten seurantaa ja reagointia tarvittaessa.

Työvoimapooli -kokeilun pääkohdat

1. Kokeilulla pyritään tasaamaan lentoliikenteen ruuhkahuippuja ja tarjoamaan vaihtoehto osa-aikatyölle.
2. Työsopimukset solmii Northport Oy, tehtävänimike on aulakuormaaja ja työsuhteen laatu on määräaikainen 1.10.2008–30.9.2009. Työsopimukseen otetaan ehto, jonka mukaan se on voimassaolokautana molemmin puolin irtisanottavissa, kuten toistaiseksi voimassa oleva työsopimus.
3. Työntekijöiden työtehtävät vaihtelevat työvuoron sisällä joko Northportin ja Cateringin tai Northportin ja Cargon välillä.
4. Palkkaryhmä määräytyy aulakuormaajan työn mukaisesti. Monitaitoisuus todetaan työntekijän käytettävyyden mukaan eri tehtävissä.
5. Työaika määräytyy Northport Oy:ssä tasoittuvasta työajasta tehdyn sopimuksen mukaan. Poikkeuksena tasoittumisjakson pituus, joka on työsuhteen mittainen.
6. Työtehtävästä toiseen siirtyminen ja tauot sovitaan työnantajan ja luottamusmiesten kesken. Työnjohto-oikeus on sillä työnantajalla, jonka tehtävissä työaikasuunnitelman mukaisesti työskennellään.
7. Kokeilulla ei muuteta paikallisesti solmittuja sopimuksia tuotannon ja henkilöstömäärän yhteensovittamisesta.
8. Työntekijän siirtyessä sopimuksen mukaiseen tehtävään Finnair-konsernista hänen työehtosopimuksessa ja laeissa määräytyvät ehdot jatkuvat katkeamatta.
9. Jos kokeilussa mukana oleva työnantaja tarvitsee lisää kokoaikaisia työntekijöitä kokeiluun osallistuville työntekijöille sopiviin työtehtäviin pidemmäksi aikaa kuin tämän sopimuksen perusteella laaditulla työsopimuksella on sovittu, tulee työnantajan tarjota ensisijaisesti työtä kokeiluun osallistuvalla työntekijällä.
10. Sopimus on voimassa 30.9.2009 saakka. Kokeilun tuloksia ja edellytyksiä sopimuksen jatkamiselle tarkastellaan 30.5.2009 mennessä.

Parhaimmillaan syntyy win-win -tilanne, jossa sekä työnantaja, että työntekijä hyötyvät.

– On jatkettava sitä yhteistyötä, joka mahdollisti poolin syntymisen sekä IAU:n, että paikallisen edunvalvonnan kanssa, painottaen Eero Salovuori.

Päivi Tervapalo: – Avointa mieltä ja yhteistyötä.

Reijo Hiltusen mukaan tulisi korostaa sitä, että pooli on vaihtoehto osa-aikatyölle ja etenkin epäterveelle vuokratyölle.

MITÄ MUUTA HALUAT SANOA?

– Parhaimmillaan syntyy win-win -tilanne, jossa sekä työnantaja, että työntekijä hyötyvät, Pekka Kähkönen uskoo.

– Haluan lausua erityiskiitokset sekä Päivi Tervapalolle, että Pekka Kähköselä. Molemmat ovat tehneet paljon työtä poolin aikaan saamiseksi, Eero Salovuori kiittelee.

– Poolin onnistuminen vaatii saumatonta yhteistyötä ja avointa asioiden tarkastelua. Nämä asiat ovat toteutuneet poolin rakentamisen aikana – kiitos kaikille, sanoo Päivi Tervapalo.

– Odotan mielenkiinnolla poolin alkamista, jolloin todella näkee mikä on työnantajien suhtautuminen tähän vuokratyötä selkeästi parempaan vaihtoehtoon, toteaa Reijo Hiltunen.

Lehden ilmestyessä kokeilu on kestänyt jo kuukauden. Pian voimme varovaisesti arvioida poolin käynnistymistä. Siitä on pitkä matka koko hankkeen arviointiin. Tässä oli esillä suunnittelijoiden ja sopijoiden näkemyksiä. Käytännön kokemukset tulevat kertomaan onko työvoimapooli toimiva ratkaisu. Tärkeintä on viesti, jonka yritysten operatiivinen työnjohto, työaikasuunnittelijat ja kokeiluun osallistuvat työntekijät välittävät.

PEKKA KAINULAINEN

SAK:n puheenjohtaja Lauri Ihalainen
järjestön sopimusseminaarissa:

Taloustilanne edellyttäisi luottamusta ja yhteistyötä myös työmarkkinoilla

SAK:n puheenjohtajan Lauri Ihalaisen mielestä ajankohtainen ja edessä oleva talouspoliittinen tilanne edellyttäisi vahvaan luottamukseen ja yhteistyöhön rakentuvaa työmarkkinapolitiikkaa. Hän kysyykin, sopiiko EK:n uusi sopimuspoliittinen linjaus edessä oleviin talouspolitiikan haasteisiin.

■ Maailmantaloutta ravisteleva luotokriisi ja sen synnyttämä epävarmuus pohjautuu luottamuspääoman hupenemiseen. Viikonvaihteessa EU-maiden johtajien tekemät päätökset yhteisistä toimista olivat välttämättömiä ja vaikutuksiltaan uskottavampia kuin, että jokainen kansallisvaltio pyrkisi omin voimin suojautumaan maailman kylmiltä tuiverruksilta. Palattiin kriisin keskellä keskinäisen yhteistyön ja luottamuksen politiikkaan, totesi Ihalainen 15.10 SAK:n sisäisessä seminaarissa Kiljavalalla, jossa hahmoteltiin tulevan sopimuskierroksen askelmerkkejä.

Hänen mukaansa yhteistyötä kaivataan myös Suomessa. Suomen talouden menestyksen avain on Ihalaisen mukaan ollut luottamus eri talouspoliittisten toimijoiden kesken.

Vaikka meillä on suhteellisen hyvät edellytykset selvittää kansainvälisen talouskriisin keskellä, tulee kriisi varmasti jättämään jälkensä meidän reaalityalouden kehityksemme. Kasvunusteita on jouduttu pudottamaan, hyvä työllisyyskehitys voi taittua. Syöksen rakentamisen alalla on jo menossa ja

se heijastuu monille muille aloille. Jos investointien rahoitus vaikeutuu, seuraukset ovat työllisyyden kannalta onnettomat, luetteli Ihalainen.

Pidemmän aikavälin haasteena on hänen mukaansa kokonaistyöpanoksen määrän lasku ja kasvun jääminen paljolti tuottavuuskehityksen varaan. Kilpailua osaavasta työvoimasta käydään palkkakilpailulla.

Jos meilläkin rahamarkkinoilla on keskinäisen luottamuksen puute mm. pankkien välillä, onko järkevää että luovumme kaikilla – myös työmarkkinapolitiikan – lohkoilla ennustettavuuden, vakauden, yhteistyön ja luottamuksen yhteistyömallista. Eikö juuri ajankohtainen talouspoliittinen tilanne edellyttäisi sopimuspolitiikan hajauttamisen sijasta vahvaa kasvua, työllisyyttä ja ostovoimaa korostavaa työmarkkinapolitiikkaa. Kysymyksen kuuluukin, onko EK:n uusi sopimuspoliittinen linjavoitto tehty toisiin olosuhteisiin, mihin Suomi on haasteineen menossa, Ihalainen heitti.

Samalla kun pidetään tehdyistä sopimuksista kiinni, on Ihalaisen mielestä

tärkeää osana Suomen talouspolitiikan uskottavuutta viestittää halusta palata yhteisen työllisyyttä ja ostovoimaa tukevan sopimuspolitiikan tielle.

En tarkoita paluuta perinteisiin tuloratkaisuihin, vaan uudella tavalla rakennettaviin, mutta kaikkia koskeviin sopimusratkaisuihin 2009 syksyllä. SAK on tässä uuden pohdinnassa ollut aloitteellinen ja vastuunsa kantava. Oikea hetki tämän linjan valmistelulle ja viestittämiselle on, kun maan hallitus ja työmarkkinajärjestöt tapaavat viimeistään helmikuussa. Tuolloin on hallituksen vaalikauden puolivälin tarkistusriihi. Tuolloin pitäisi rakentaa yhteinen tahtotila kolmikantaisesta valmistelusta seuraavan työmarkkinaratkaisun onnistumiseksi, linjasi Ihalainen SAK:n sopimusseminaarissa.

Vakava vaaratilanne Helsinki-Vantaan asematasolla

Helsinki-Vantaan asematasolla tapahtui syyskuussa vakava vaaratilanne. Lentoa vastaanottamassa ollut kuormausryhmän jäsen oli tulla imaistuksi moottoriin. Tapahtumasarjasta selvittiin onneksi pelkillä kalustovaurioilla, mutta toimikoon tapaus muistutuksena lentoasemalla työskenteleville työturvallisuusohjeiden tinkimättömästä noudattamisesta ja edelleen kehittämisestä.

piirros: Sanna Kallio

Lentokone- mekaanikon kuolema ”Täysin käsittämätön”

■ Terveys ja turvallisuusasiantuntijat kuvailevat traagista kuolemaa Teneriffalla jossa lentokonemekaanikko imeytyi Airbus lentokoneen moottoriin ”täysin käsittämättömäksi”.

LTE:n tiedottaja kertoi että mies imeytyi yhteen Airbus 320 koneen moottoreista noin klo 10 illalla, Teneriffan eteläisellä lentokentällä, hetkeä ennen Varsovan lennon aikataulun mukaista lähtöaikaa. Ensihoitoyksiköt jotka kiiruhtivat tapahtumapaikalle, löysivät vain moottorin pyörivien siipien silppuamia ruumiin osia.

Tutkinnassa oletetaan selviävän miksi 24-vuotias **Miguel Angel Rodriguez** työskenteli lähellä koneen nokkatelinettä kun hänen työkaverinsa ohjaamossa työnsi moottorit 90% teholle, toimintatapa joka selkeästi rikkoo turvamääräyksiä. Imu joka tässä tilanteessa kehittyi vastaa yli 110km/h tuulta, kaiken seurauksena mekaanikko silppuuntui hetkessä palasiksi.

Ruumiin tunnistaminen nojaa DNA testeihin koska vartalosta ei jäänyt tunnistettavia osia.

Kanarian saarilta operoivan toisen lentoyhtiön terveys ja turvallisuusedustaja sanoi ”turvallisia toimintatapoja on räikeästi rikottu huoltotoiminnassa, traagisin seurauksin”.

NEWS LOSGIGANTES.COM
16.06.2008

Tavoitteena nolla tapaturmaa

Nolla tapaturmaa -tavoite on nykyaikaista turvallisuusjohtamista. Lähtökohtana on, että kaikki tapaturmat torjutaan ennakolta. Nolla tapaturmaa -tavoitteen edellytyksenä on johdon ja henkilöstön sitoutuminen, vaaratilanteista oppiminen, jatkuva turvallisuustyö sekä seuranta.

Kun tavoitellaan tapaturmattomuutta, sattuneita tapaturmia ei piilotella, vaan ne selvitetään ja niistä otetaan opiksi. Jatkuva turvallisuustyö edellyttää koulutusta, tiedotusta, riskinarviointia, auditointeja ja järjestyksen parantamista.

Vuosittain sattuvien tapaturmien seuraaminen ei riitä, vaan lisäksi tarvitaan viikoittaisia ja kuukausittaisia mittareita, joilla nähdään, miten turvallisuustoimintaa on ylläpidetty ja kehitetty. Tällaisia mittareita ovat esimerkiksi tehtyjen turvallisuuskorjausten ja -tarkastusten määrät. Mittarit laaditaan työpaikan omien tarpeiden pohjalta. Näin mittaus ja seuranta kohdistuvat omassa työpaikassa tärkeisiin asioihin.

Tapaturmatilastot kuvaavat tapahtuneita vahinkoja. Valtakunnallisten tilastojen pohjalta yritykset voivat verrata omia tapaturmalukujaan yleiseen tapaturmakehitykseen ja oman toimialan tapaturmatyyppeihin ja tapaturmien aiheuttajiin. Yleisesti käytetty vertailuluku on tapaturmataajuus, joka ilmaisee tapaturmien lukumäärän miljoonaa työtuntia kohden.

Työturvallisuus on työpaikalla olevien ihmisten tietoa, taitoa ja tahtoa työperäisten terveyteen kohdistuvien

Markus Berg

”

*Tapaturmien
tilastointi ei riitä.
Niistä on myös
otettava opiksi.*

riskien ennalta ehkäisemiseksi. Työturvallisuus on osa työsuojelua ja se kuuluu siksi jo lakimääräisesti työpaikan päivittäisiin asioihin. Turvallinen työskentely on suunnitelmallista ja perustuu ennakolta hyviksi todettuihin käytäntöihin. Ammattitaitoon kuuluu, että tuntee työnsä vaarat. Suomessa on kehitetty työturvallisuuden parantamiseksi työpaikoilla ns. työturvallisuuskortti-koulutus, joka saatiin laajasti käyttöön 2003. Vuonna 2007 työturvallisuuskortti oli jo runsaalla 400 000 henkilöllä.

EERO MARKKANEN

Kirjoittaja toimii Finnair Oyj:ssä
työsuojeluvaltuutettuna.

H

A

P

S

U

Työvoimamarkkinoiden roskapankki

Kiinteistöalan työnantajyhdistys Kiinteistöpalvelut ry on ilmoittanut jättävänsä kilpailuvirastoon toimenpidepyynnön Lentoliikenteen palveluja koskevaasta työehtosopimuksesta. Mikäli Kiinteistöpalvelut ry:n selvityspyynnön tavoite on kumota Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen kattavuus ja taata jäsenyrityksilleen mahdollisuus soveltaa lentoliikenteen palvelutehtävissä sen itsensä solmimaa työehtosopimusta, IAU:n näkökulmasta hankkeen voi hyvällä syyllä nimetä työvoimamarkkinoiden roskapankkimalliksi. Mallin rahoittaja olisi järjestelyn kohteeksi joutuva työvoima alempien palkkojen ja muiden työehtojen heikennysten johdosta.

■ Roskapankkijärjestelyllä pyrittiin 1990-luvun taitteessa purkamaan Yhdysvaltojen edellistä rahoitusmarkkinoiden kriisiä ja välttämään pankkien ajautuminen konkurssiin. Järjestelyssä valtion perustama roskapankki osti pankeilta niiden taseissa yliarvostetut ongelmaluotot ja omaisuuden. Roskapankki koetti saada rahaa luotoista erilaisilla maksujärjestelyillä sekä realisoimalla ostettua ja lainojen vakuutena olevaa omaisuutta. Vastaavaan tapaan tapahtui myös Suomea kohdanneen pankkikriisin hoito viime vuosikymmenen alussa. Roskapankkijärjestelyineen pankkikriisistä koitui valtiolle ja veronmaksajille lasku, joka kansantuotteeseen suhteutettuna oli yli 12 % sen kokonaisarvosta.

Pankkikriisiä seurasi talouslama. Perinteisten yrityssaneerausten ohella yritykset ryhtyivät hakemaan taloudelliseen ahdinkoonsa nopeampia ratkaisuja. Keskittyminen ydinliiketoimintaan nousi liiketaloudelliseksi mantraksi – tukipalveluja ulkoistettiin.

Ulkoistamiskaupoista saatiin pikaisella aikataululla ylimääräistä rahaa kohtentamaan yritysten tulosta. Tavanomaisimmiksi ulkopuolelta ostetuiksi palveluiksi muodostuivat siivous ja kiinteistöhuollon tehtävät, minkä seurauksena kiinteistöpalvelujen markkinat lähtivät nopeaan kasvuun. Tällä hetkellä niiden kolmen yleissitovan työehtosopimuksen soveltamisalan piirissä, joiden toinen sopijapuoli on Kiinteistöpalvelut ry, on lähes 50 000 henkilöä. Työnantajyhdistyksen jäsenet toimivat palveluntarjoajina mm. kiinteistönhuollossa, puhdistus- ja siivoustehtävissä sekä talonmiestehtävissä.

Kiinteistöpalvelut ry on ilmoittanut järjestöpoliittiseksi päätavoitteekseen teollisuuden ja julkisen sektorin kilpailurajoitusten poistamisen, mutta osansa ovat saamassa myös lentoliikenteen palvelut. Yhdistys hakee Kilpailuvirastosta tukea ekspansiolleen, jolla ylitettäisiin kiinteistöpalvelualan ja lentoliikenteen palvelujen välinen toimialaraja. Virastoon jätettäväksi ilmoitettu toimenpide-

pyyntö kohdistuu Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen 16. §:ään. Pykälä velvoittaa myös alihankkijana toimivaa yritystä noudattamaan ko. työehtosopimusta sen palkkaryhmittelyn mukaisissa tai niihin rinnastettavissa töissä silloin, kun työ tehdään tilaajayrityksen normaalissa toimintaympäristössä eikä se ole luonteeltaan tilapäistä tai kertaluonteista.

Juhani Haapasaari

Veistos, Ihminen nousee roskalaatikosta/Arvo Kustaa Parkkila, Oskars Mikans

Perusteluna toimenpidepyynnölleen Kiinteistöpalvelut ry esittää kilpailunrajoituslain, jonka vastaiseen toimintaan Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen allekirjoittajat ovat mahdollisesti syyllystyneet. Kilpailuviraston toiminta-ajatuksena on terveen ja taloudellisen kilpailun turvaaminen. Virasto voi puuttua sekä oma-aloitteisesti että toimenpidepyynn-

töjen perusteella kansantalouden suorituskyvyn kannalta olennaisiin, taloudelliselle kilpailulle vahingollisiin kilpailunrajoituksiin. Toisaalta kilpailuvirasto voi lain nojalla myös olla ryhtymättä toimenpiteisiin, jos kilpailua kyseisillä markkinoilla voidaan kilpailunrajoituksesta huolimatta kokonaisuutena pitää toimivana.

Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen 16. § ei estä yrityksiä pääsemästä markkinoille tai rajoita muutoinkaan kilpailua. Päinvastoin, sen noudattaminen on osaltansa estämässä kilpailun kustannusvaikutteista vääristymistä alan työvoimamarkkinoiden kautta. Viimekädessä lentoyhtiöt tai niille teknisiä tai maapalveluja suorittavat yritykset päättävät, keneltä ne tarvitsemansa palvelut ostavat. Tämä koskee myös alihankintana tuotettavia palveluja.

Omien rajoitteidensa ohella Kiinteistöpalvelut ry tuskailee myös työvoiman saatavuusongelmien kanssa matalapalkkaisella toimialallaan. Tähän ongelmaan yhdistys ei kuitenkaan hae ratkaisua Kilpailuvirastosta tai oleellisesti työvoiman tarjontaan työvoimamarkkinoilla vaikuttavasta tekijästä, palkkauksesta. Ensijaisen vastuun työvoiman saatavuudesta yhdistyksen toimitusjohtaja **Pia Gramén** sysää maan hallitukselle ja asianomaisille ministeriöille.

Käytännön toimenpiteiksi Gramén ehdottaa työvoiman mahdollisimman joustavaa siirtämistä kiinteistöpalvelualan yritysten palvelukseen sekä asuntotuotannon lisäämistä pääkaupunkiseudulle ja kasvukeskuksiin. Taloyhtiöiden, tuotantolaitosten, koulujen, sairaaloiden ja muiden vastaavien tahojen luovuttua omista talonmiehistään ja siirryttyä kiinteistöpalveluyritysten asiakkaisiksi, talonmiesten työsuhteasunnnot ovat hävinneet, mutta roskalaatikat jääneet.

JUHANI HAAPASAARI
IAU:n puheenjohtaja

Uuden luottamus- mieskauden alku lähestyy

■ Luottamusmiesten toimikausi alkaa parittomien vuosien helmikuun 1. päivänä ja kestää kaksi vuotta kerrallaan.

Päälouottamusmiehellä tarkoitetaan yrityksen palveluksessa olevaa ammattiosaston jäsenten valitsemää päälouottamusmiestä. Jos yrityksessä on vain yksi luottamusmies, on hän päälouottamusmies.

Isommissa, tai laajalla alueella toimivissa yrityksissä voidaan valita myös työalueen luottamusmiehiä. Ammattiosasto sopii työnantajan kanssa siitä, mille työalueelle näitä valitaan. Tarpeen määrittelyssä kiinnitetään huomiota mm. kyseessä olevan työalueen työntekijöiden lukumäärään ja luottamusmiehen mahdollisuuteen, työajat huomioon ottaen työntekijöitä.

Luottamusmiesten toimialue käsittää yrityksen siltä osin, kun kyseessä ovat Ilmailualan Unioni IAU ry:n ammattiosastoon kuuluvat ja kyseisen yrityksen palveluksessa olevat henkilöt.

Luottamusmies edustaa työntekijöitä kysymyksissä, jotka liittyvät työnantajan ja työntekijöiden väliin suhteisiin tai työelämän kehittämiseen. He ovat työntekijöiden tärkeimpiä edustajia työpaikoilla. Kannattaa siis porukalla käydä vakavia keskusteluja ehdolle asetettavien henkilöiden halusta ja mahdollisuuksista toimia parhaalla mahdollisella tavalla työntekijöiden eduksi.

Näiden keskustelujen aika on nyt!

Kotimaa kun taakse jää...
Alla Hernesaaren heliport.

Pääskyjen väylällä

Kävin kesällä koeajamassa nopeimman yhteyden Helsingin ja Tallinnan välillä. Tämä on tietenkin helikopterikyyti, jota tarjoaa Copterline Oy.

■ Copterline Oy on Suomen suurin ja yksi Euroopan suurimmista helikoptereiden operointi- ja huoltotoimintaa harjoittavista yrityksistä. Yhtiön palveluksessa on tällä hetkellä noin 100 ilmailualan ammattilaista.

Yhtiön lähihistoria on traaginen. Historiaa ei voi muuttaa, sen kanssa on vain elettävä! Nyt toimintaa hoidetaan uusin voimin uudella kalustolla.

Yhtiöllä on reittiliikenteessä kaksi uutta Agusta Westland AW139-helikopteria. Minulla on vain yksi aiempi kokemus helikopterikyydistä. Silloin kopterin tyyppi oli MI8. Agustan kyydissä voi istua kohtuullisen mukavassa penkissä ja keskustella. On se ihan toista kun istua MI8:n lattialla hirveässä metelissä täyspakkaus selässä..

Mukavaa matkaa

Vaikutelma Hernesaaren terminaalista oli miellyttävä. Siellä oli hiljaista ja rauhallista. Checkin ja turvatarkastus sujuivat ammattitaitoisesti ja ystävällisessä hengessä. Odotushallissa odo-

teltiin kopterin tuloa Tallinnasta nautiskellen yhtiön tarjoamia kahveja ja virvokkeita.

Tallinnaan lähdettiin aikataulun mukaisesti. Lento kesti vain 18 minuuttia. Juuri sen verran, että ehti hie-
man katsella maisemia ja alla merta kyntäviä matkustaja, ym. laivoja. Laivalla tunnelma tietenkin on toisenlainen, mutta tämä on nopeaa!

Tallinnan heliport sijaitsee laiva-sataman välittömässä läheisyydessä. Palveluun kuuluu myös taksin tilaus halukkaille valmiiksi satamaan, joten sieltä pääsee keskustaan yhtä nopeasti ja helposti kun satamastakin. Mukava reitti kaupungille on myös kävelä Linnahallin yli. Sen päältä on hyvät näkymät satamaan ja merelle. Ei voi muuta kuin suosittelaa kokeilemaan tätä matkustusmuotoa. Nyt tähän on oiva tilaisuus käyttämällä hyväkseen Copterlinen IAU:n jäsenille tekemä tarjous.

Kuvat ja teksti: ARTO KUJALA

AW139-kopterin tekniset tiedot

Voimalaitteet

kaksi Pratt & Whitney PT6C-67C moottoria
Lentoonlähtöteho 1252 kW/1679 SHP

Massa

Maksimi lentoonlähtömassa 6400 kg

Polttoainekapasiteetti

Standardi 1562 litraa

Lisäsäiliö 500 litraa

Matkustajia 2/12 (lentäjät/matkustajat)

Ulkoiset mitat

Pituus 16,66 m

Kokonaiskorkeus 4,95 m

Pääroottorin halkaisija 13,80 m

Suoritusarvot

Maksiminopeus 310 km/h

Maksimi matkanopeus 306 km/h

Maksimi toimintamatka 1061 km

Maksimi lentoaika 5 h 12 min

Lähde: Copterlinen nettisivut

Dispatcher Raiko Kauniste valvoo kuormausta Tallinnan heliportissa Linnahallin rannassa.

Lentäjä Rannel Vassiljev valmistelema lähtöä Helsingistä Hernesaaren kärjessä olevasta terminaalista.

Copterlinen tarjous IAU:n jäsenille

Stand by-lippu 25 e/suunta/hlö, varaava paikka 49 e/suunta/hlö
 Tarjous on voimassa 31.12.2008 asti, se koskee IAU jäsentä + seuralaista
 Varaukset numerosta 0200 18181, mainitse koodi: IAU.
 Checkin:in yhteydessä näytä jäsenkorttisi.

Copterlinella oma huolto-organisaatio

■ Copterline Oy:lla on oma Part-145 huolto-organisaatio, joka tekee kaikki huollot yhtiön operoimiin helikoptereihin. Huolto huolehtii yhtiön AW139 -tyyppisestä Helsingin ja Tallinnan välillä operoivasta reittihelikopterista sekä Varkauden, Vaasan ja Oulun Eurocopter EC135 -tyyppisistä pelastushelikoptereista.

Copterline Oy:n huolto täyttää yhteiseurooppalaiset huoltotoiminnalle asetetut ilmailumääräykset, joiden täyttymistä valvoo Suomen Ilmailuhallinto. Organisaatio on myöntänyt Copterline Oy:lle seuraavat ilma-alusten huolto-toimintaa oikeuttavat toimiluvat:

EASA Part-145 -huolto-organisaation hyväksyntä (FI.145.0016) ja EASA OPS3 Part M:n mukainen huolto-järjestelyjen hyväksyntä (FI.MG.0008).

Yhteiseurooppalaiset ilmailumääräykset JAR-OPS3 ja JAR-145 määrittelevät yksityiskohtaiset, ilmailuun soveltuvat laatu-järjestelmävaatimukset lentotoiminnan harjoittajalle ja huolto-organisaatiolle. Copterline Oy:n laatu-järjestelmät ovat normien mukaisia.

Lähde: Copterlinen nettisivut

Koulutusta uudesta järjestelmästä

Henkilökohtaisen palkanosan määrittelyjärjestelmä muuttui

◀ Finnair Oyj:n tekniikan laiteosaston päällikkö Manu Skyttä ja luottamusmies Rainer Holappa osallistuivat yhdessä koulutustilaisuuteen. Rainerin mukaan palkkausjärjestelmän uudistumiseen ja yhteiseen koulutukseen oltiin varsin tyytyväisiä. Hyvänä nähtiin paremmat mahdollisuudet hyödyntää järjestelmää osastotasolla. – Hyvää uudistuksessa on, että toimintaa on uskallettu pudottaa osastotasolle. Nyt on myös työntekijöillä paremmat eväät päästä arvioinnissa hyvälle tasolle, sanoo Rainer Holappa.

Pääkoulutusvastuun kantoi työsuhdepäällikkö Petteri Widemark. Jäljittelemätön slide-show oli Finnair tekniikka HR:n tuotantoa.

Palkkausjärjestelmän elementit

Palkka muodostuu seuraavista osista, jos heko-arviointijärjestelmä on käytössä:

- taulukkopalkka
- ammatinhallinta & työskentelytapa (heko),
- moniosaaminen, joka muodostuu monitaitoisuudesta ja erityisosaamisesta,
- kokemuksia, joka määritellään työehtosopimuksen 63 pykälän 1. kohdan mukaisesti.

Palkka muodostuu seuraavista osista, jos arviointijärjestelmä ei ole käytössä:

- taulukkopalkka
- moniosaaminen, joka muodostuu monitaitoisuudesta ja erityisosaamisesta,
- kokemuksia, joka määritellään työehtosopimuksen 63 pykälän 2. kohdan mukaisesti.

■ Lentoliikenteen palveluja koskevassa työehtosopimuksessa sovittiin palkausjärjestelmän uudistamisesta kulu-
van vuoden kevääseen mennessä.

Liitot järjestivät muutuskoulutusta yritysten henkilöstöasioista vastaaville ja pääluottamusmiehille. Kouluttajina toimivat IAU:n puolelta pääluottamusmiehet **Esa Suokas** ja **Pekka Kähkönen**, sekä Palvelualojen Toimialaliiton edustajana Finnair Oyj:n työsuhtepäällikkö **Petteri Widemark**. Koulutuksessa käytiin läpi muuttuneet tes-kohdat, miten ne muuttavat aiempaa käytäntöä ja pohdittiin mitä ne osapuolilta edellyttävät.

Koulutuksessa läpikäytyä

Henkilökohtainen palkanosa (heko) muodostuu jatkossa kahdesta arviointitekijästä, ammatinhallinnasta ja työskentelytavasta. Henkilöarvioinneissa noudatetaan työnantajan ja pääluottamusmiehen laatimaa ohjeistusta.

Aikaisemmin hekon arviointiperusteisiin lukeutunut erityisosaaminen muodostaa jatkossa yhdessä monitaitoisuuden kanssa uuden palkanosan määrääntymisperusteen, moniosaamisen. Sen toteamisen perusteista sopivat työosaston päällikkö ja luottamusmies.

Aikataulu ja keskustelut

Koulutuksessa kiinnitettiin huomiota myös henkilökohtaisen palkanosan arvioinnin aikatauluun, joka on seuraava: Viikolla 42 ohjeistus esimiehille, 44 arviointi keskustelut, 45 yhteenveto ja 14.11. mennessä henkilöarvioinnin tulee olla valmis.

Arviointikeskustelu on käytävä aina, jos jompikumpi osapuoli vaatii sitä. Työntekijä saa arvioinnin muuttuessa esimieheltään selvityksen ammatinhallinnan ja työskentelytavan arviostaan tätä varten järjestetyssä arviointikeskustelussa. Arviointi annetaan pyydettyä kirjallisena.

teksti ja kuvat: PEKKA KAINULAINEN

Kysymyksiä palkanlisistä

KYSYMYS

Kuuluuko pyhistä saada aina tuplapalkkaa, kun en löydä tessistä sitä koskevia määräyksiä. Entä vuorolisät, kuuluuko nekin maksaa joka ilta ja yöltä?

VASTAUS

Vastaus kysymyksen ensimmäiseen osaan on ehdoton kyllä!

Velvoite tähän tulee työaikaista ja työehtosopimuksesta, jossa sanotaan, että ”Sunnuntai- ja juhlapäivinä tehdystä työstä maksetaan lain mukaan korotettu palkka. Sunnuntai- ja juhlapäivinä tehdystä työstä maksetaan yhden tunnin palkka lisineen, vaikka työ ei kestäisikään tuntia.

Jos sunnuntaina tai kirkollisena pyhänä tehtävä työ on ylityötä, on silloin maksettava pyhäkorvauksen lisäksi myös ylityökorvaukset.

Vastaus kysymyksen toiseen osaan on myös ehdoton kyllä!

Velvoite tähän tulee työehtosopimuksesta. Sen mukaan iltalisää on maksettava klo. 15.00–23.00 väliseltä ajalta ja yölisää klo. 23.00–07.00 väliseltä ajalta.

Vastaus kysymättä jääneeseen lauantailisän maksuunkin on kyllä.

50%:n suuruinen lauantailisä on maksettava lauantaisin, sekä vappu-, juhannus-, joul- ja uudenvuodenaaton aikana klo 06.00 jälkeen tehdystä työstä, paitsi jos joku näistä sattuu pyhä- tai sunnuntaipäivälle.

Kysymys tuntuu yksikertaisuudessaan hieman hämmentävältä. Olettaa sopisi, että tällaiset aivan perusasiat ovat työnantajien tiedossa ja asiat hoidetaan ilman muuta niin kuin pitääkin. Mutta ei näköjään koskaan pidä aliarvioida joidenkin työnantajien luovuutta, kun he etsivät keinoja niistä kuluistaan vielä pikkuisen..

ARTO KUJALA
sopimussihteeri

OSA 5.

Elämäntalon mies

■ Vuonna 1914 olivat Euroopan valtiot ryhtyneet selvittämään välejään taval- la, josta oli kehkeytyvä kovasti haittaa pörrssikurssien kehitykselle. Helsingissä piirejä elähdytti vielä ensi sijasta kuitenkin **Eino Leinon** ja **L. Onervan** räjähdysaltis, mutta jo riutunut rakkaus osoitteessa Tehtaankatu 5. Samassa korttelissa Tehtaankatu 7. sisäpihalla istui pyöreäposkinen 6 v. poika, jota eivät lemmenskandaalit olisi vähempää voineet kiinnostaa. Isä, vähäosaisten lempeä pappi, mutta ankara kasvattaja oli juuri muuttanut rottinki-kepin- ja rankaisevan Jumalan luokse. Perhe oli rutiköyhä. Poika osasi kuitenkin uida, kirjoittaa ja lukea. Haaveileva katse, joka harvoin nousi kirjasta, näki hyvin kauas.

Palava nuoruus

Mika Waltarin suvun tarina on se tavallinen viime vuosisadan alun suomenkielisen sivistyneistön syntyvaiheista. Nälkävuosina (1860-luvulla, jolloin 8 % suomalaisista kuoli nälkään) Hattulan Katinalasta Hämeenlinnan kupeesta Helsinkiin muuttanut muurari meni naimisiin Pietarissa syntyneen, Pornaisten Laukkoskella asuneen, kultasepän kisällin tyttären kanssa. Kasvavaan Helsinkiin muutti väestöä maaseudulta käsityöläisammatteihin. Etevimmat kasvattivat poikansa papeiksi ja papit puolestaan poikansa itsenäisen Suomen ensimmäisen polven virkamiehiksi ja taiteilijoiksi. Monien, myös Waltarin hautomo oli Helsingin Normaalityö, norssi, jonka humanistinen henki ja yli elämän ulottuvat ihmissuhdeverkot auttoivat montaa miestä mässä. Nimenomaan miestä, sillä norssi oli tuolloin poikakoulu, tämä puoles-

taan auttoi murrosikäisiä taiteilijankuja suistumaan sopivasti raiteiltaan.

Waltarin nuoruus paloi paitsi hormonimyrskynä, myös oikeasti. Sisällissodan jäljiltä maa oli kuin ruutitynnyri. Sotilaat vartioivat katuja ja umpimielinen kyräily voittajien ja voitettujen välillä riistäytyi usein avoimeksi väkivalaksi. Myöhemmin, ollessaan ratatöissä Hyvinkäällä Waltari poistettiin työväentalon tansseista kovakouraisesti valkoisen kauluksen vuoksi, ja kouluaine, jossa hän kuvasi punaiset aatteensa puolesta kaatuneiksi, jätettiin arvostelematta. Puolueettomuudelle ei ollut sijaa majatalossa. Nuoret taiteilijat pakenivat kieltämällä menneisyyden, ja avaamalla ikkunat Eurooppaan.

Suuri illusioni yksinäisen miehen junassa

Nuoren voiman liiton ympärille, pariislaisen kahvilakulttuurin hengessä, syntyi tulenkantajat-taiteilijaryhmä: iloisen 20-luvun taidetta palvovien nuorten nerojen joukko. Waltarin ohella mukana olivat mm **Olavi Paavolainen**, **Uuno Kailas**, **Yrjö Jylhä**, **Martti Haavio**, **Elsa Enäjärvi**, **Väinö Kunnas**, **Katri Vala** ja **Lauri Viljanen**. Nimet ovat tarkoituksella valitut osoittamaan, että kun ryhmä myöhemmin hajosi, sen jäsenet pärjäsivät mainiosti omillaankin. Katri Valan, Lauri Viljasen ja Waltarin välille syntyi huikea kolmiodraama, josta ei tunnekuohua puuttunut. Kun Waltari myöhemmin kirjoitti oppaan nuorille kirjailijoille, hän ei maininnut siinä alalle pyrkivän kenties tärkeintä ohjetta: älä yritä iskeä Helsingin Sanomien kirjallisuusarvostelijan kihlattua. Viljanen tyrmäsi jotakuinkin kategorisesti Waltarin myöhemmän tuotannon.

Mika Waltari 15-vuotiaana.

Ainakin jossain määrin tulenkantajien vaikutusta oli Waltarin kääntyminen runoudesta proosaan, ja mitä suurimmassa määrin ryhmän vaikutus näkyy hänen läpimurtoteoksessaan, Pariisissa kirjoitetussa romaanissa, *Suuri illusio*, jonka henkilöhahmoja on ryhmästä tunnistettavissa. Waltari palasi tulenkantajiin vielä kerran kirjoittaessaan Helsinki-trilogian, jossa hän ennen kaikkea kuvasi oman sukunsa vaiheita.

Vieras mies tuli taloon

Pariisin matkojen paheellisuuksien ja yliopistosta valmistumisen jälkeen, 30-luvun taitteessa, Waltari avioitui ja tuli isäksi, tunnusomaista tarmokasta taitiaan. Prioriteettien muuttuminen ja apurahojen puuttuminen ajoi nuorta kirjailijaa duracell-pupun lailla eteenpäin. Waltarin kirjat olivat jo aikanaan kohtuullisen suosittuja. Tämä luonnollisesti saattoi ne kritiikin kannalta epäsuotuisaan valoon. Lisäksi Waltari oli ajan suurille aatteille vieras; liian monipuolinen oikeistolle ja vasemmistolle, ja liian harras uskovainen fanaattisesti uskaville. Turhautunut kirjailija näpäytti kritikkojaan osallistumalla WSOY:n kilpailuun salanimellä ja kahdella taiten erityyliksi laaditulla teoksella. Kun ensimmäisen ja toisen palkinnon saaja osoittautui samaksi henkilökse, nousi pienimuotoinen skandaali, ja toinen

palkinto jäi jakamatta. Suomalaisen pienoisromaanitaiteen kulmakivi *Vieras mies tuli taloon*, sai sentään pitää ykkössijansa.

Ennen sotaa, määrällisesti kaikkein tuotteliaimmalla kaudellaan Waltarin kirjoituskone syöksi liikkeelle huomattavan näytelmätuotannon, elokuvakäsikirjoituksia, dekkareita, käännöksiä jne.

Egyptin naulakauppias, Jerusalemin suutari

Sota-ajan, terveydellisistä syistä rintamalle kelpaamaton, Waltari vietti valtiollisen propagandan palveluksessa. Vaikka tänäkin aikana syntyi kelpo käsikirjoituksia ja kirjoja, (esim. *Tanssi yli hautojen* tai *Rakkaus vainoaikaan*), eivät ne pysty haastamaan sodan jälkeen syntyneitä mestariteoksia. *Neljä*

päivänlaskua, on jonkinlainen fantasiaraporttiromaani *Sinuhe egyptiläisen* kirjoittamisesta, siinä Waltaria muistuttava kirjailija on väsynyt ruumisarkunaulojen kauppiaan ammattiinsa.

Rauhan tultua padot murtuivat: Sinuhe syntyi 'tulisen pilven' innoituksen palaessa kolmessa kuukaudessa, 15–28 sivun päivävahtia valmista käsikirjoitusta (sopii koittaa), valmistuen Hiroshiman atomipommin pudottamisen (6.8.1945) aikoihin. Historiallinen romaaniutui, jonka parissa Waltari oli jo aiemmin työskennellyt, nousi aiemmin näkemättömälle tasolle. 1900-luvun alkupuoliskon sotien totaalisuus sai Waltarin näkemään oman kulttuurimme olevan käännekohtassaan. Nyt alkoivat matkat yli uskonpuhdistuksen ja -sotien riivaaman Euroopan aina Ottomaa-

nien valtakuntaan asti. (*Mikael Karvajalka, Mikael Hakim*). Nähtiin Bysantin viimeiset hetket. (*Johannes Angelos, Nuori Johannes*). Todistettiin etruskien maailmanajan vaihtumista. (*Turms kuolematon*), ja Rooman vanhojen jumalien väistymistä uuden tieltä. (*Ihmiskunnan viholliset ja Valtakunnan salaisuus*). Huolimatta historiallisen epiikan vaatimasta monumentaalisesta työmäärästä, jatkoi Waltari jatkuvasi myös pienoisromaanien ja muun kirjallisuuden julkaisemista. Pitkäikäisin sivuprojekti oli nerokas *Kieku ja Kai-ku*-sarjakuva Kotiliesi-lehteen yhdessä piirtäjä Asmo Alhon kanssa. Se ilmestyi vuodesta 1934 aina vuoteen 1975. Ympyrän sulkeutumisen voi nähdä siinäkin, kun Ylioppilas-lehden entinen päätoimittaja **Urho Kekkonen** nimitti

Jos kunnallinen terveydenhoito ei pure migreeniin, voi vaihtoehtolääkintänä koettaa muinaista egyptiläistä luontais-hoitoa: kallonporausta.

Sinuhe egyptiläinen

■ Waltarin pääteos syntyi hurjan innoituksen vallassa kesällä 1945, toisen maailmansodan vielä riehuessa Tyynellä Valtamerellä. Tekijä kypsytteli aihettaan kuitenkin hyvin kauan. Tutakhamonin hautalöydöt 1920-luvun alussa olivat ensimmäinen, vielä tiedostamaton sysäys, joka sai kouluopojan innostumaan Egyptin muinaisuudesta. 30-luvulla Waltari kirjoitti aihepiiriä koskevan näytelmän yksijumalaisen uskonnon perustajasta faarao Ekhnatonista. Samalle aikakaudelle sijoittuva, Sinuhe nimisen lääkärin elämäkertaromaani oli hahmoteltuna jo ennen sotaa. Toteutuneena se olisi kuitenkin ollut tyystin eri teos kuin lopullinen. Niin keskeinen kirjan perusvireelle suuren sodan lohduton maisema on.

Waltari on Suomen kirjallisuus-historian oppineimpia kirjailijoita. Hän oli hyvin tarkka ja työteliäs taustojen selvityksen suhteen. Ulko-
mailla kirjailijaa pidettiin usein am-

mattihistorioitsijana. Tarina kertoo sveitsiläisen egyptologin yhteydenotosta, jossa poloinen tutkija epäili omia tuloksiaan kun ei löytänyt niille Sinuhesta vahvistusta. Hyvin harvalla kirjailijalla on ollut, tai on, kyky hallita sellainen määrä eri alojen pikkutarkkaa tietoa kuin Waltarin teoksissa yleensä, ja historiallisessa epiikassa erityisesti, on. Internetin aikakausi, korskeine tiedon valtaväylineen ei ole tuonut asiain tilaan mitään muutosta. Sinuhessa suvereenisti käsitellään lääketieteen, talouden ja tekniikan ikivanhoja saavutuksia rinnan aatehistoriallisen ja teologisen aineiston kanssa. Oswald Spenglerin *Länsimaiden perikato* kohtaa Vanhan Testamentin Saarnaajan. Päällimmäiseksi nousee kuitenkin piilokuva 1900-luvun idealismin ja totalitarismin kohtaamisesta, ja siitä kuinka opportu-

nismi aina laukkaa aatteellisuuden kantapäillä.

Kaunokirjallisuutta ei kuitenkaan kannata arvioida tieteellisen työn kriteereillä. Shakespearen Hamletilla on huomattavia ansioita, vaikka se ei Tanskan maantieteen ja historian oppikirjaksi kelpaakaan. Sinuhe on pinnaltaan kiehtova seikkailu-, matka-, rakkaus- ja veijariroomaani. Nämä universaalit arvot lienevät syy sen huomattavaan menestykseen ympäri maailman. Syvällisyys ei ole syntynyt kerronnan kustannuksella. Teos on käännetty 40 eri kielelle, ja se on edelleen ainut suomalainen romaani, joka on yltänyt USA:n best seller-listalle.

Jos talonne on tulella ja pohditte mitä kannattaisi kantaa hankkeen, niin suosittelen heti puolison ja lasten jälkeen pelastamaan Sinuhe egyptiläisen.

Tämän kirjoitin noin kolmessa päivässä Waltarin askeettista työtapaa noudattaen (virka-ajan lisäksi ainoastaan Suomen jalkapallomaajoukkueen ottelut, seuraamukseen, keskeyttivät kuumeisen luomistyöni). Korvaamattomana apunani olivat:

- Kirjailijan muistelmia: Ritva Haavikko toim.
- Suuri Illusionisti: Markku Envall
- Noita palaa näyttämölle (Mika Waltari parrasvaloissa): Panu Rajala
- Mika Waltari -seuran suurenmoiset vuosikirjat, kuin niitä Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten yhteisestä kirjastosta on verovaroin saatavissa.
- siskoni Anu, joka muiden pahojen tekojensa lisäksi opetti minut lukemaan Waltaria.
- ja tietysti: Mika Waltarin tuotanto, se on rannaton meri.
- Komisario Palmu, jota voi pitää fiktiivisenä hahmona, mutta hänen asumisestaan naapuritalossa on todisteena muistolaatta.

entisen senttaajansa akateemikoksi vuonna 1957. Lopulta hetytymätön työtahti ja säännöllisen epäterveet elämäntavat riuduttivat Waltarin voimat 1978.

Tunturikatu aamutuhveleissa

Kaikennielevä omistautuminen kirjoittajan työlle näkyy Waltarin tuotannon laajuutena ja oli jo aikalaisille vitsailun, ehkä kateudenkin, aihe. Runsaasti on anekdootteja myös hänen rakastumisistaan ennen uuden työn aloittamista, ja vierailuistaan mielisairaalassa niiden

päätyttyä. Avioliitto **Marjatta Waltarin** (os. Luukkonen) kanssa kuitenkin kesti, ja monet, myös tytär Satu, kirjailija hänkin, ovat muistelleet kodin kunnioittavaa tunnelmaa. Niissä muistelmissa Waltari näyttäytyy rakastettavana, hiukan epäkäytännöllisenä ihmisenä.

Ystävistä tärkein oli varmaankin **Jalo Sihtola**. Alun perin Toimi-isän toveri, josta sanoi Waltari jokseenkin näin: Isälläni ei ollut koskaan tarpeeksi aikaa perheelleen, siksi tuntui katkeralta nähdä hautajaisissa se seppelten ja muistamisen suuri määrä. Erityisen katkeraa oli huomata näiden ihmisten katoaminen seuranneina puutteen aikoina. Jalo Sihtola oli harvoja, joka jäi jäljelle. Vuosien mittaan Waltarin ja Sihtolan ystävyys muuttui. Aluksi se oli kuin isän ja pojan, sitten atlejeekriitikon ja aloittelevan kirjailijan, ja lopulta kahden vanhan ystävyyksen suhde. Perheystävinä oli toki myös eri alojen taiteilijoita. Waltari oli hyvin kiinnostunut kuvataiteista ja keräsi merkittävän yksityiskokoelman. Monet teatteri- ja elokuvamaailman ihmiset olivat Waltarille rakkaita.

Harva tulee ajatelleeksi Waltaria elokuvakäsikirjoittajana, kuitenkin hänen teoksiaan ovat esimerkiksi häikäisevät *Komisario Palmu*-dekarit, mutta myös rakastetuimpiin klassikoihin kuuluva *Kulkurin Valsi*. Sinuhe on edelleen ainoa suomalainen romaani, josta on tehty suuren luokan Hollywood-tuotanto. Elokuvan ohjasi Casablancasta tunnettu **Michael Curtiz**.

Ennen kaikkea Mika Waltari tulee kuitenkin muistaa yhtenä suurimmista romaanikirjailijoistamme. Hän kuuluu ykköskentän hyökkäysvitjaan, Kiven laidoille, yhdessä Linnan kanssa. Pakkiparina luutivat Sillanpää-Wuolijoki. Joku voi toki peluuttaa toisinkin.

JM KOSKINEN

Ari Miettinen

Osastot 006 ja 008 lähestyivät vuoden mittaan vakavin aikein toisiaan.

ILMA:ssa on suuren urheilujuhlan tuntua

Hyvät läsnäolijat,

Ilmailualan Unioni IAU ry:n hallitus toivottaa lämpimästi tervetulleeksi liittoomme uuden jäsenen: Ilmailualan Maapalvelutyöntekijät ILMA ry 007:n. Tämä tervehdys maksaa IAU:lle 14 % vähennyksen jäsenmäärään. Ennen kuin kukaan ehtii suuremmin huolestua, tai vaihtoehtoisesti iloita, selkeytän hiukan ajatustani: Sääntöjemme 3§ mukaan ammattiosastot ovat liiton jäseniä, joten kun päädyitte yhdistämään ammattiosastot 006 ja 008, jäi niitä jäljelle entisen seitsemän sijaan vain kuusi. Dramaattinen vähennys. Ammattiosastojen jäsenten lukumäärässä ei ole viime aikoina ollut merkittäviä heilahduksia.

Alleviivasin IAU:n olemusta ammattiosastojen yhteenliittymänä tarkoituksellisesti. Tämä useimmille liitoille tyypillinen malli korostaa niiden järjestäytymisen luonnetta alhaalta ylöspäin rakentuvana liikkeenä. Otan sattumanvaraisen käytännön esimerkin, Palvelualojen Toimialaliittoon kuuluu paljon jäseniä mm Finnair, SGS, Servisair ja RTG. Jäsenmaksua suorittamalla saavat edellä mainitut sieltä apua moniin työelämässä eteen tuleviin pulmiinsa. Tulkinta-apua lainsäädännöllisiin kysymyksiin, neuvoja erimielisyyksien selvittämiseen ja varmasti myös sympatiaa, silloin kun tuntevat itsensä kaltoin kohdelluiksi.

Samalla jäsenyys kuitenkin velvoittaa heitä olemaan mukana päätettäessä esimerkiksi työehtosopimusneuvottelujen tavoitteista. Aivan samoin on IAU:n laita. Ammattiosastoista tulevat liiton elimille pohdittaviksi valtaosa niistä toiveista, aloitteista ja esityksistä, jotka työ- ja palkkaehtojanne määrittävät.

Tähän huutoon te olette vastanneet yhdistämällä voimanne. Ratkaisu on kestävästi argumentoitu. Jäsenneltynä ja vankasti alleviivattuna ammattiosaston tärkeimmät tehtävät ovat: valvoa TES:n, lakien ja asetusten noudattamista, sekä neuvotella paikallisia sopimuksia. Tämä edellyttää ammattiosastolta aktiivisuutta, ei siis ainoastaan puheenjohtajalta tai hallitukselta, vaan, vielä kerran kaikki yhdessä: ammattiosastolta. Tämä ankara vaade ohjatkoon päätöksentekoaanne.

Tietenkään ei ole syytä tyystin ohittaa ammattiosaston yhteisöllisyyttä vahvistavaa puolta, vertaisryhmän aina henkistävää ja sielua jalostavaa seuranpitoa. Lienee kuitenkin viisaampaa, että muna ei ryhdy tässä kanaa opettamaan, sillä ILMA:ssahan on valmiiksi suuren urheilujuhlan tuntua.

(Hallituksen tervehdys ilma ry 007:n ensimmäiselle syyskokoukselle
22.10.2008 Sokos hotelli Vantaassa,
Juha-Matti Koskinen)

Läheltä piti -tapauksista

Vikojen ja puutteellisuuden poistaminen ja niistä ilmoittaminen (Ttl 19 §)

■ Työntekijän on viipymättä ilmoitettava työnantajalle ja työsuojeluvaltuutetulle työolosuhteissa tai työmenetelmissä, koneissa, muissa työvälineissä, henkilönsuojaimissa tai muissa laitteissa havaitsemistaan vioista ja puutteellisuuksista, jotka voivat aiheuttaa haittaa tai vaaraa työntekijöiden turvallisuudelle tai terveydelle. Työntekijän on kokemuksensa, työnantajalta saamansa opetuksen ja ohjauksen sekä ammattitaitonsa mukaisesti ja mahdollisuuksiensa mukaan poistettava havaitsemansa ilmeistä vaaraa aiheuttavat viat ja puutteellisuudet. Työntekijän on tehtävä edellä tarkoitettu ilmoitus myös siinä tapauksessa, että hän on poistanut tai korjannut kyseisen vian tai puutteellisuuden.

Työnantajan tulee puolestaan kertoa ilmoituksen tehneelle työntekijälle ja työsuojeluvaltuutetulle, mihin toimenpiteisiin esille tullessa asiassa on ryhdytty tai aiotaan ryhtyä. Edellä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus on työssä, jota työntekijä tekee 5 §:ssä tarkoitetun muun henkilön kodissa tai siihen verrattavissa olosuhteissa, tehtävä mikäli mahdollista myös tämän työtilan omistajalle tai haltijalle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset työntekijän ilmoittamisvelvoitteen sisällöstä ja ilmoittamismenettelystä.

■ Työturvallisuuslain mukaan työntekijän on viipymättä ilmoitettava havaitsemistaan vaaratilanteista ja sekä työnantajalle että työsuojeluvaltuutetulle. "Työnantaja" on useimmiten lähiesimies. Työntekijän on myös mahdollisuuksiensa mukaan poistettava vaaranpaikka, jotta kukaan muukaan ei sen takia joudu tapaturmaan. Työnantajan on aina kerrottava, mihin toimenpiteisiin asian suhteen ryhdytään.

Vaaratilanteisiin liittyvän ilmoituskäytännön on todettu vähentävän oleellisesti toteutuneita henkilö- ja omaisuusvahinkoja.

Useilla työpaikoilla on pelkällä ilmoitusten aktiivisella keräämisellä ja asioihin puuttumisella saatu aikaan hämmästyttäviä tuloksia. Toimivan ilmoitusmenettelyn avulla työpaikan henkilöstö pystyy reagoimaan heti syntyneisiin vaaratilanteisiin ja poistamaan niiden taustal-

Kattotyömaan putoamissuojauksena käytetään kaiteita, kaiteisiin on jäänyt miehenmentävä aukko. Toistuuko tällä työmaalla TOT raportin 10/04 tapahtumat (www.tvl.fi)?

ilmoitettava

la olevia syitä. Ilmoitusmenettely kerryttää samalla arvokasta kokemuseräistä tietoa. Tämä hiljainen tieto jää muuten helposti vain yksittäisten henkilöiden, läheltä piti -tilanteeseen itse joutuneiden henkilöiden, tietoon.

Jos yritys haluaa onnistua työturvallisuuden kehittämisessä, vaaratilanne ja läheltä piti raportoinnin avulla, ainakin seuraaviin asioihin on syytä kiinnittää huomiota.

Pitää olla helposti käytettävä järjestelmä, jonka kautta ilmoitus tehdään. Yleisin tapa lienee paperilomake, joka löytyy esimerkiksi yhteisiltä ilmoitustauluilta. Toinen tapa voi olla suullinen ilmoitus työnjohtajalle, ryhmänvetäjälle tms., joka kirjaa ilmoituksen suoraan yhteiseen tietokantaan. Osa työntekijöistä pystyy varmasti tekemään ilmoituksen suoraan myös sähköiseen järjestelmään, sähköisen lomakkeen täyttäminen on kuitenkin usein hie- man haasteellista, sen takia edellä mainitut muut tavat on hyvä säilyttää vaihtoehtoina.

Kaikille pitää myös tehdä selväksi ilmoitusten tarkoitus: kehittäminen ja korjaaminen, ei syyllistäminen tai yrittäbyrokratia.

Ilmoituksista pitää antaa nopeasti palaute, kasvoton organisaatio joka nielaisee ilmoituksen eikä koskaan kerro mitä asialle tehdään tai tehtiin, varmistaa sen että uusia ilmoituksia ei enää tule.

Ilmoitusten perusteella pitää ehdottomasti tapahtua korjauksia. Liian usein asioita tutkitaan ja mietitään, mutta korjaavat toimenpiteet jätetään helposti toteuttamatta.

Vaaratilanteita tulisi tulla tietoon monta kertaa enemmän kuin varsinaisia tapaturmia. Joillakin työpaikoilla vaaratilanneilmoitusten tekijöitä palkitaan elokuvalipulla, toisella työpaikalla sinulle tarjotaan kahvit ilmoittamisesta, kolmannella arvotaan palkintoja.

Vaaratilanneilmoittaminen on tehokas työturvallisuuden parantamisen väline, valitettavasti läheskään kaikki työyhteisöt eivät kuitenkaan halua tuoda virheitä esille ja käsitellä niitä rakentavasti, ei vaikka ilmoitukset perustuvat työturvallisuuslain velvoitteeseen.

teksti ja kuva: MARKUS BERG

Ay-liikkeen neljä sukupolvea verkossa

■ Ammattiyhdistysliikkeen neljä sukupolvea on SAK:n tuottama verkko-opintoaineisto, joka käsittelee suomalaisen ay-liikkeen pitkää, yli sadan vuoden historiaa työntekijöiden edunvalvojana. Osoitteesta **www.ay-historia.fi** löytyvä opintoaineisto on suunnattu sekä ay-liikkeen koulutustilaisuuksiin että opilaitosten historian opetukseen.

Ay-liikkeen neljä sukupolvea -opintoaineisto rakentuu sukupolvijajattelun varaan. Sukupolvet ovat raivaajasukupolvi, rakentajasukupolvi, edunvalvojasukupolvi ja uusi ay-sukupolvi. Kustakin sukupolviosasta löytyy Työläisen elämää -osio, jossa läpikäydään kyseisen sukupolven elämänvaiheet pähkinäkuoressa. Osiota seuraa kansallisen tason tarkastelu, joka päättyy sukupolven saavutusten esittelyyn palkansaajien näkökulmasta.

Kansallisen tason jälkeen lukija pääsee tutustumaan paikallistason ammattiyhdistysliiketoimintaan. Jokaisen sukupolviosan lopusta löytyy lisäksi kirjallisuusluettelo ja itseopiskelumateriaalia.

Opintoaineiston ovat toteuttaneet SAK:n toimeksiannosta historian tutkija **Taina Uusitalo** ja graafinen suunnittelija **Riku-Sakari Kujanen**. SAK:n osalta päälähteinä on käytetty **Marjaana Valkosen** ja **Tapio Bergholmin** tutkimuksia. Aineiston tuottamisesta on vastannut SAK:n koulutussuunnittelija **Reijo Päivärinta** (eläkkeellä 1.8.2008 alkaen).

SAK:lta tunnustus nuorelle duunarille

Ammattilaista tarvitaan aina

■ Lappeenrantalainen **Antti Hata-**
ra on saanut SAK:n Duunari-stipen-
din. Vuosittain jaossa olevan stipendin
myöntämisen perusteena on ammatti-
tutkinnon lisäksi toiminta oman alan
arvostuksen nostamiseksi sekä esimer-
killinen ammatitylpeys.

19-vuotias Antti Hata on valmis-
tunut keväällä 2008 ajoneuvoasentajak-
si Etelä-Karjalan ammattiopistosta. Jo
opiskeluaikana hän hankki oman alan-
sa työpaikan, jossa hän jatkaa työsken-

telyä, kunnes lähtee suorittamaan ase-
velvollisuuttaan.

Antti Hata on toiminut niin oppi-
laskunta-aktiivina kuin oman ammatti-
osastonsakin vastuutehtävissä.

– Ammatillisen koulutuksen ja osaa-
misen arvostus on kovan työn tulok-
sena noussut hienosti viime vuosina.
Aidosti omasta osaamisestaan ylpeät
duunarit nostavat parhaiten SAK:lais-
ten alojen arvostusta, muistutti SAK:n
jäsenpalveluosaston johtaja **Matti Tu-**

kiainen stipendin luovutuksen yhtey-
dessä.

– On yleisesti tiedossa, että duunari-
ammattilaisista tulee olemaan huutava
pula. Onneksi nuoret ovat tämän myös
huomioineet opiskelualojaan valitessa.
Ammattilaisia tarvitaan aina.

SAK:n Duunari-stipendi oli jaossa
neljättä kertaa. Aikaisempina vuosina
se on myönnetty vastavalmistuneelle
nuorelle duunarille, tällä kertaa vaadit-
tiin myös näyttöjä työelämästä.

**Kun henkes
on muillekin
kallis.** www.henkikulta.fi

Vakuuta perheesi tulevaisuus.

Kysy lisää Turvan Henkikulta -vakuutuksesta
ja liittosi vakuutuseduista. **Soita 01019 5110**
tai poikkea toimipisteessämme. Lisätietoja
myös osoitteesta www.henkikulta.fi.
Myynnissä 1.11.2008 alkaen.

Missäs kapula pyörii, jos ei kielen päällä rattailla?

Yrityksemme tahtotilan edelleen vankistamiseksi ja synergiaetujen maksimoimiseksi, logistisista tuote- ja aineettomista tietovirroista tavoiteltavan edun ja hyödyn kartoittamiseksi, on perustettu (create) osaajien osaamistiimi. Tämä järjestely kustannustehokkaasti vahvistaa ydinliiketoiminnan (core trade) managementin toimintaosaamista, ja tätä kautta tarkasteltavaksi tulee myös monetaarinen segmentti, jonka toiminnallista tulosta tarkastellaan pitkässä juoksussa neljännesvuosittain, (kvartaali) tai alternatiivisesti kolmasosavuositain (tritaali), mutta jos maskinen funkkar ej, and koko tiimi on ihan åt fittan -tilassa, niin se on sitten yt ja tuta, joka on niinkun tosi bad. (eli huono).

Osaamisemme, joka on tärkein pääomamme (Marx), ja yrityksemme tahtotilan edelleen vankistamiseksi, sekä synergiaetujen maksimoimiseksi lisäämme koulutus (education) sektorille rahoitusta esimiesrooliaan kasvattaville henkilöille ja johtajille, jotka haluavat pohtia johtamistyönsä haasteita tärkeässä vertaisseurassa. (quote Trainers' House, pöllitty Sarasvuolta). Ne tekevät sen itse-katsannossa palaamme triviaaliin, jokainen päivä on uusi huomina tai eilinen (Aladobix), tai direktionaaliseen, jopa pastoraaliseen

käsitykseen yhteismarkkinoista ja EU:sta (European Union). Luontaista on samassa yhteydessä tarkentaa toimintamme painopistealueen kohdentamista baselle (pohjalle): All the world is a stage. (quote Shakespeare, koko globaali on stage). Tai ainakin se olis ihan jees (eli oikein hyvä).

Olemme yrityksemme tahtotilan edelleen vankistamiseksi ja synergiaetujen maksimoimiseksi ryhtyneet myös tarpeellisiin hedgehog- (siili) ja säästöpossu- (piggy bank) rahastojen purku-toimiin (vasara), jotta meitä ei odottaisi sama kohtalo kuin sadussa soittelevaa hepokattia (mantis), vaan muurahaisina kantaisimme kortta kekoon. Funktionaalisen kapitaal (Marx) globaali kehitys on sen kaltainen Friedmanilaisessa, postsovetologisessa skenaariossa, että jos Keynes-pizza ei riitä, niin rukoile Sirkka (praying mantis) työsi puolesta.

Milloin vain olen valmis habituksellani garanteeraamaan tämän vision missioksemme.

(painostava hiljaisuus)

Ja jos ei tämä kelpaa, niin se on suomeksi sanottuna out-placement by management by perkele.

(syvä hiljaisuus, huokaus)

Eikun mä sitä vain, että voinko mä tilata ne 50 niittiä?

LEO BARDY

”

*Hyvää
neljänpäivää,
kirveskvarttaalia*

Eläke tulee – oletko valmis?

Eläkeasiat ovat nyt entistä ajankohtaisempia, kun suuret ikäluokat ovat tulleet eläkeikään. Eläkkeelle siirtyminen on vaihe, jota on hyvä suunnitella ennakoon.

■ Työntekijällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle joustavasti 63–68 vuoden iässä.

Työeläke on suomalaisen hyvinvointivaltion tärkeimpiä turvajärjestelmiä. Se on lakisääteinen ja sen ehdoista sovitetaan pitkälle työmarkkinajärjestöjen keskinäisin neuvotteluin.

Työeläketurvan rahoittavat lähinnä työnantajat ja työntekijät yhdessä. Kansaneläkkeet rahoitetaan työnantajan maksuin sekä verovaroin. Eläke on verotettavaa tuloa ja sitä saa työn lopettamisen jälkeisen kalenterikuukauden alusta.

Käytännön toimia

Eläke ei tule automaattisesti vaan sitä on haettava. Verotoimistossa selvittellään etukäteen eläkettä varten pidätyssprosentti, jonka verottaja toimittaa eläkkeen maksajalle.

Ennakkotietoa eläkkeen määrästä saa työeläkeotteesta. Se tulee vuodesta 2008 lähtien vuosittain kirjeitse kotiin ja saajina ovat 18–67-vuotiaat. Otteella on tiedot edellisen vuoden loppuun mennessä karttuneesta työeläkkeestä ja palkattomista etuuksista mahdollisesti karttuneesta eläkkeestä. Myös verkossa voi useimmiten laskea eläkkeen määrää.

Omalta eläkelaitokselta saa hyvät ohjeet ja Eläketurvakeskukseen toimitetun hakemuksen avulla saa jopa ulkomailta tehdyn kesätyön ansioista tulevan eläkkeen edukseen. Esimerkiksi Ruotsissa tehty työ vaikuttaa eläkkeeseen

seen 61-vuotiaana ja Englannissa tehty työ 65 vuoden iässä.

Jos ilmoitettu eläkemäärä tuntuu väärältä, niin päätöksen ohjeet auttavat myös valituksen tekemisessä. Aikaa muutoksen hakemiseen on kolme vuotta eläkepäätöksen tiedoksi saamisesta. Valitus toimitetaan päätöksen antaneelle eläkelaitokselle. Jos eläkelaitos ei oikaise päätöstään, se toimittaa valituskirjelmän, asiakirjat ja vastineensa edelleen Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalle ja ilmoittaa asiasta hakijalle.

Melkoinen muutos

Eläkkeelle siirtyminen on elämänvaihe, joka tarjoaa niin mahdollisuuksia kuin haasteitakin. Kun työntekijä jää vanhuuseläkkeelle, hänellä on yleensä aikaa varautua ja tehdä omat suunnitelmansa. Työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke puolestaan johtavat elämäntilanteeseen, jollaista ei ollut alun perin kaavaillut. Joka tapauksessa on kysymys isosta elämänmuutoksesta, johon kannattaa valmistautua ja josta kannattaa eri vaiheissa keskustella ainakin muiden samassa tilanteessa olevien kanssa.

Usein kuulee, että eläkkeelle siirtävällä on sitä aikaa on. Eräs tuttava sanoi, että ensimmäiset kymmenen eläkevuotta menivät kuin siivillä. Moni aloittaa uuden harrastuksen tai pois jääneen harrastuksensa uudelleen, matkustelee tai antaa enemmän aikaa ystä-

ville ja läheisille. Moni vaihtaa asuntoa ja joku paikkakuntaakin. Aktiivisuutta tuetaan onneksi erilaisilla ikäihmisille suunnatuilla yhteiskunnallisilla palveluilla, järjestötoiminnalla, kerhoilla, liikuntamahdollisuuksilla ja vaikka työväen- ja kansalaisopistojen kursseilla. Jos on paljon asioita, joita tulee tai haluaa tehdä, niin ne kannattaa eläkkeelläkin laittaa tärkeysjärjestykseen.

Vapaa-ajan mielekäs käyttö on eläkeläiselle tärkeää ja joskus vaikeaa. Näin siksi, että eläketapahtuma voi myös aiheuttaa suoranaista stressiä, jos siihen liittyy vaikkapa riittämättömyyden tunteita. Tilan tulisi olla ohimenevä ja ikäihmisen tulisi saada kokea itsensä hyödylliseksi kokemustensa, tietojen-

Merja Kainulainen

Ei saa antaa sosiaalisten suhteiden katketa eläkkeelläkään. Matka on kevyempi vaikkapa kahden.

sa, taitojensa ja perinteiden siirtäjänä seuraavalle sukupolvelle. Moni isovanhempi käyttää mielellään lisääntyntä vapaa-aikaansa muutenkin lapsenlapsiensä parissa.

Pelkästään paikalleen ei kannata jäädä. Työeläkekorttia ja henkilötodistusta näyttämällä saa liikkumiseen alennusta mm. Finnairilta, VR:ltä, Matkahuollon palveluista ja Viking Lineltä. Eläkeläinen voi kortillaan saada alennuksia myös ulkomailla.

Haasteita tai rajoitteita saattavat asettaa paitsi mahdolliset fyysiset rajoitteet, niin myös talous. Lisääntynyt vapaa-aika merkitsee yleensä myös vapaa-ajan kulutuksen lisääntymistä. Monelle saattaa tulla yllätyksenä se,

että kulut eivät laskekaan samassa suhteessa kuin tulot. Eläkeläinen saa onneksi alennuksia ja mm. verotuksessa tiettyynajaan asti mahdollisista tuloistaan eläketulovähennyksen. Kelalta voi saada mm. verotonta hoitotukea ja tukea asumiskustannuksiinkin. Näillä on merkitystä, koska vaikka esimerkiksi vaatteisiin käytetty rahamäärä piene-nisi, ei asumisesta ja ruuasta voi juuri-kaan tinkiä.

Tietoa tarjolla

Eläkeasiat ovat melko monimutkainen vyyhti, josta saa onneksi tietoa asioimalla oman eläkelaitoksen tai Eläketurvakeskuksen kanssa. Kelan toimistoissa neuvotaan hakijaa henkilökohtaisesti

ti sekä kansaneläke- että työeläkeasioissa. Vanhuuseläkettä on mahdollista hakea myös sähköisesti Kelan ja työeläkelaitosten yhteisen vanhuuseläkkeen hakemispalvelun avulla.

Yleistä tietoa työeläkkeistä saa monilta internetsivuilta tekstein, äänitiedottein ja jopa videoiden avulla.

Eläketurvakeskuksella on erityinen Työeläkelakipalvelu-sivustonsa ja sivu www.työeläke.fi sisältää, paitsi kaikille avointa tietoa, myös henkilökohtaisia, tunnistusta vaativia palveluja sekä yhteyksiä eri eläkelaitosten palveluihin.

mm. edellä mainituista
lähteistä tiedot keräsi
TUOMO OKSANEN

SAK:n ammattiliitot avasivat sähköisen liittymiskanavan ruotsiksi ja englanniksi

■ SAK ja sen jäsenliitot ovat avanneet ammattiliittoon liittymistä helpottavan verkkopalvelun nyt myös ruotsiksi ja englanniksi. Osoitteista www.facket.fi ja www.tradeunion.fi löytyvät palvelut ohjaavat jäsenyyttä harkitsevaa löytämään oikean SAK:laisen ammattiliiton ja mahdollistavat sähköisen liittymisen liittoon. Verkkopalvelut koostuvat ammattiliittojen esittelystä, hakukoneesta, sähköisistä liittymislomakkeista ja jäsenyyden tarjoamien etujen esittelystä.

Verkkopalvelun hakukone etsii oikean SAK:laisen ammattiliiton työnantajatietojen perusteella. Kun hakija on valinnut oman työnantajansa, hakukone ehdottaa oikeaa liittoa työnantajan toimialojen tai yrityskohtaisen työehtosopimuksen perusteella. Työnantajätiedot päivittyvät hakukoneen tietokantaan kerran kuukaudessa.

Ne hakijat, jotka tietävät mitä työehtosopimusta alalla noudatetaan,

löytävät oikean liiton sen perusteella. Opiskelijat voivat hakea omaa liittoon suoritettavan tutkintonimikkeen perusteella.

Kun hakija on löytänyt oikean ammattiliiton, hän voi täyttää verkkopalvelussa liittymislomakkeen ja liittyä joko suoraan ammattiliittoon ja työttömyyskassaan tai laittaa jäsenyyden vireille. Täysin sähköinen liittyminen on tällä hetkellä mahdollista kuudessa SAK:laisessa ammattiliitossa. Opiskelijajäseneksi voi sähköisesti liittyä jo yhdeksään SAK:laiseen liittoon. SAK:n ja liittojen yhteisen verkkopalvelun kautta muutkin ammattiliitot voivat ottaa sähköisen liittymisen käyttöönsä.

Vastaava suomenkielinen Liitot.fi-verkkopalvelu avattiin maaliskuussa 2008 osoitteessa www.liitot.fi. Suomenkielisestä palvelusta pääsee myös suoraan ruotsin- ja englanninkielisiin palveluihin. Palvelun teknisestä toteutuksesta vastaa Sebacon Oy.

Huolehdi jäsenyydestäsi!

■ On tärkeää huolehtia jäsenyyden säilyttämisestä, jos työelämässä tapahtuu muutoksia.

Viereisellä sivulla olevalla jäsentietolomakkeella voi liittymisen lisäksi tehdä kaikki jäsenyyteen liittyvät muutokset.

Jäsentietolomake tulee täyttää silloin, kun jäsenen ammattiosasto- tai työnantaja ilmailualalla vaihtuu. Lomakkeella haetaan myös jäsenmaksuvapautusta.

Jäsentietolomake tulee toimittaa liittoon. Lomakkeen voi postittaa ilmaiseksi laittamalla kirjekuoreen osoitteeksi: Ilmailualan Unioni IAU ry, Tunnus 5015942, 00003 VASTAUSLÄHETYS.

Tarkemmat ohjeet jäsenmaksuvapautuksesta ja jäsenasioista löytyvät liiton nettisivuilta www.iau.fi ja Unioni-lehdestä 3/2008. Jäsenasioista voi myös kysyä jäsenkirjureilta ja luottamusmiehiltä, sekä liitosta sähköpostitse jasenasiat@iau.fi tai soittamalla p. 09 4785 7228.

Turvalta helpotusta Venäjän viisumikäytäntöön

■ Venäjän puolelta on esitetty vaatimus, jonka mukaan vuosiviisumia varten matkustajavakuutuksen täytyy olla voimassa 90 vuorokautta. Turvan kollektiivisen matkustajavakuutuksen voimassaoloaika on 45 päivää. Jotta vuosiviisumin hakeminen olisi kuitenkin mahdollista, jatkaa Turvaa vakuutuksen voimassaoloa näissä tapauksissa 90:een päivään.

IAU:n jäsenet voivat pyytää Turvasta Venäjän vuosiviisumia varten todistuksen, jossa kerrotaan, että vakuutus on voimassa 90 vuorokautta.

JÄSENTIETOLOMAKE

Ilmailualan Unioni IAU ry:n ammattiosaston, sekä Ilmailu- ja Rautatiekuljetusalan työttömyyskassan

Jäseneksi liittymislomake / Jäsenrekisteri-ilmoitus / Jäsenmaksun perintäsopimus

TÄYTÄ LOMAKE SELVÄSTI PAINOKIRJAIMIN

Työntekijä

Henkilötunnus —

Suku- ja etunimet

Lähiosoite

Postinumero ja -toimipaikka

Puhelin koti työ

GSM

e-mail

Ammatti Äidinkieli

Ammattiosasto/työttömyyskassan asiamies

- ☐ 001 Ilmailutekniikan Ammattiyhdistys ITA ry
☐ 002 Lounais-Suomen Ilmailualanyhdistys ry
☐ 003 Insta RepAir ry
☐ 007 Ilmailualan Maapalvelutyöntekijät ILMA ry
☐ 010 Suomen Siviililentoliikennevirkaileijoiden liitto ry
☐ 012 Siviililentoliikenteen Työntekijät ry

Työpaikkaosasto

No Nimi

Sopimusala

- ☒ 01 Lentoliikenteen palveluja koskeva työehtosopimus

Muutostiedot

Edellinen liitto/työttömyyskassa

Jäsenyysaika ed. liitossa/tk:ssa

Ammattiosaston/työttömyyskassan asiamiehen allekirjoitus

Lomake vastaanotettu . . 20

Vastaanottajan allekirjoitus

Jäsenyyden alkamispäivämäärä . . 20

Ammattiosaston allekirjoitus

Jäsenmaksusuorituksen saajat:

- Ilmailualan Unioni IAU ry, liitto no 055
John Stenbergin rantaa 6, PL 337, 00531 HELSINKI, www.iau.fi
- Yllämainittu ammattiosasto
- Ilmailu- ja Rautatiekuljetusalan Työttömyyskassa
Kaisaniemenkatu 10, 8. krs, 00100 HELSINKI, www.irkatk.fi

Jäsenmaksun postisiirtotili:

Sampo 800013-56 737

Valtuutus ja voimassaoloaika

Tällä valtakirjalla työnantaja perii liiton ja työttömyyskassan jäsenmaksun ennakonpidätyksen alaisesta kokonaisansiosta.

Jäsenmaksuperuste ilmoitetaan työnantajalle vuosittain. Tällä valtakirjalla valtuutan myös työttömyyskassan perimään jäsenmaksun työttömyyskassan maksamista ennakonpidätyksen alaisista etuuksista ammattiliiton/työttömyyskassan voimassa olevien päätösten mukaisesti. Valtakirja on voimassa toistaiseksi. Valtakirjan voi peruuttaa kirjallisesti. Valtuutus raukeaa työsuhteen päättyessä valtakirjassa mainittuun työnantajaan. Valtuutus on voimassa, jos työsuhdetta jatketaan enintään kuukauden kuluessa. Tällä valtakirjalla kumotaan mahdollisesti aiemmin antamani jäsenmaksun perintäsopimus.

Jos vaihdan ammattiliittoa/ammattiosastoa/työttömyyskassaa, ammattiliitto/ammattiosasto/työttömyyskassa yhdistyy/purkautuu tai sopimusalani siirtyy toiseen SAK:laiseen liittoon, jäsenyystietoni saa luovuttaa uudelle liitolle.

Ilmoituslaji

- ☐ Uusi jäsen ☐ Jäsenmaksuvapaushakemus
☐ Opiskelijajäsen ☐ Siirryn eläkkeelle
☐ Jäsenyyden päättymisen ☐ Työnantaja vaihtuu

Alkamis/päättymispäivämäärä –

Lisätietoja

Jäsenmaksun maksaminen

- ☐ Työnantaja perii jäsenmaksun palkastani
☐ Maksan jäsenmaksut itse
☐ Valtuutan ammattiliiton/työttömyyskassan ilmoittamaan erostani edelliseen ammattiliittoon/työttömyyskassaan.
☐ Osoitetietojani ei saa käyttää muuhun kuin jäsenetu-markkinointiin

Työntekijän allekirjoitus

Päiväys . . 20 Allekirjoitus

Tiedot työnantajasta

Työnantajan nimi

Yhteyshenkilö

Lähiosoite

Postinumero Postitoimipaikka

Puhelinnumero Y-tunnus

Työnantajan palkka/jäsenmaksuasoiden hoitaja

Nimi

Lähiosoite

Postinumero Postitoimipaikka

Puhelinnumero

Työnantajan allekirjoitus

Päiväys . . 20

Allekirjoitus

Nimen selvennys

Palauta lomake osoitteeseen (postimerkkiä ei tarvitse laittaa):

Ilmailualan Unioni IAU ry

Tunnus 5015942

00003 VASTAUSLÄHETYS

Voit tehdä tällä lomakkeella kaikki jäsentietoihin liittyvät ilmoitukset. Osoite ja nimimuutoksia ei tarvitse tehdä, koska ne päivitetään Väestörekisterin muutostietojen mukaan.

SAK:n kulttuurirahaston apurahat vuodelle 2009

Hae tukea
harrastukseen!

■ SAK kulttuurirahasto julistaa vuoden 2009 apurahat haettaviksi. Apurahoja voivat hakea kaikki SAK:laisen ammattiyhdistysliikkeen yksityiset jäsenet tai harrastajaryhmät.

Hakulomake ja tarkat ohjeet löytyvät 24.11.2008 alkaen Kansan Sivistysrahaston KSR:n nettipalvelusta osoitteesta www.sivistysrahasto.com.

Internetissä täytetty, tulostettu ja allekirjoitettu hakemus toimitetaan liitteineen **10.1.2009** mennessä haki-

jan **omaan ammattiliittoon**.

SAK:n kulttuurirahasto on toiminut Kansan Sivistysrahaston yhteydessä erikoisrahastona vuoden 2007 alusta lähtien. Jos hakijan ammattiliitolla on oma rahasto KSR:ssä, käsitellään hakemus myös sen apurahoja jaettaessa ilman eri hakemusta.

Apurahojen saajien nimet julkaistaan SAK:n nettipalvelussa osoitteessa www.sak.fi **viimeistään 25.2.2009** sekä **11.3.2009** ilmestyvässä Palkkatyöläis-

sessä ja **5.3.2009** ilmestyvässä Löntägarinissa. Päätös apurahasta ilmoitetaan saajalle myös henkilökohtaisesti.

LISÄTIETOJA

Pirjo Vainio, p. 020 774 0186

pirjo.vainio@sak.fi

Hannu Rosengrén, p. 020 774 0187

UNIONIN
ILMESTYMINEN 2008

Numero 6

ilmestyy 5.12.
aineisto toimitukseen 17.11.

ILMOITUSKOOT
JA HINNAT (alv 0%)

koko sivu,
180 x 230 mm, 240 €

1/2 sivua,
180 x 115 mm, 120 €

2/6 sivua,
118 x 115 mm, 80 €

1/6 sivua,
57 x 115 mm, 40 €

KUVAKULMA

Kuka on kuvan pikkupoika ja missä hän on nyt? Vastaukset lehden toimitukseen.

Ilmailualan Unioni ry:n liittohallitus 1969–1971 vasemmalta alkaen:

Eero Ylitalo, Väinö Merta, Terho Kempas, Leila Artokari, Hemmo Hänninen, Pentti Rainio, Rolf Knappe, Raimo Peltonen, Voitto Vuorenmaa, Weikko Henriksson, Algot Kontio, Rainer Simola, Juho Toivonen, Sampo Vuorenmaa, Juhani Keskinen, Pentti Kuisma ja Rauno Levo.

KIEKUJA JA KAIKUJA MIKA WALTARIN HENGESSÄ.

Pilvet taivaalle kasaantumaan. Syöksyi sirkus taantumaan. Tunne arkea, ei pyhää. Pelle säästöaloitteita kyhää.

Työ maksoi vaivan iltapäiväinen, ei hätä tämän näköinen. Luovuus olkoon valttimme väinen. Säästyy leijonan osa ja parrakas nainen.

Kuka korjaa hengen satosi, ja minne laatikkokin katosi? Ärtymys jo punaa poskia...

piirros: 'Asmo' Kallio teksti: 'Mika'-Matti Koskinen

Ilmailualan Unioni IAU ry

John Stenbergin ranta 6
PL 337
00531 HELSINKI

Puhelin: (09) 4785 71 (vaihe)

faksi: (09) 4785 7250

sähköposti: etunimi.sukunimi@iau.fi

kotisivut: www.iau.fi

Puheenjohtaja	Juhani Haapasaari	(09) 47857 220
Varapuheenjohtaja	Reijo Hautamäki	(09) 47857 221
Liittosihteeri	Juha-Matti Koskinen	(09) 47857 225
Sopimussihteeri	Arto Kujala	(09) 4785 7222
Työympäristösihteeri	Pekka Kainulainen	(09) 4785 7227
Taloussihteeri	Ari Miettinen	(09) 4785 7228

Jäsenasiat	Ari Miettinen	(09) 4785 7228
	jasenasiat@iau.fi	

Ilmailu- ja Rautatiekuljetusalan Työttömyyskassa

Kaisaniemenkatu 10, 8. krs.
00100 HELSINKI

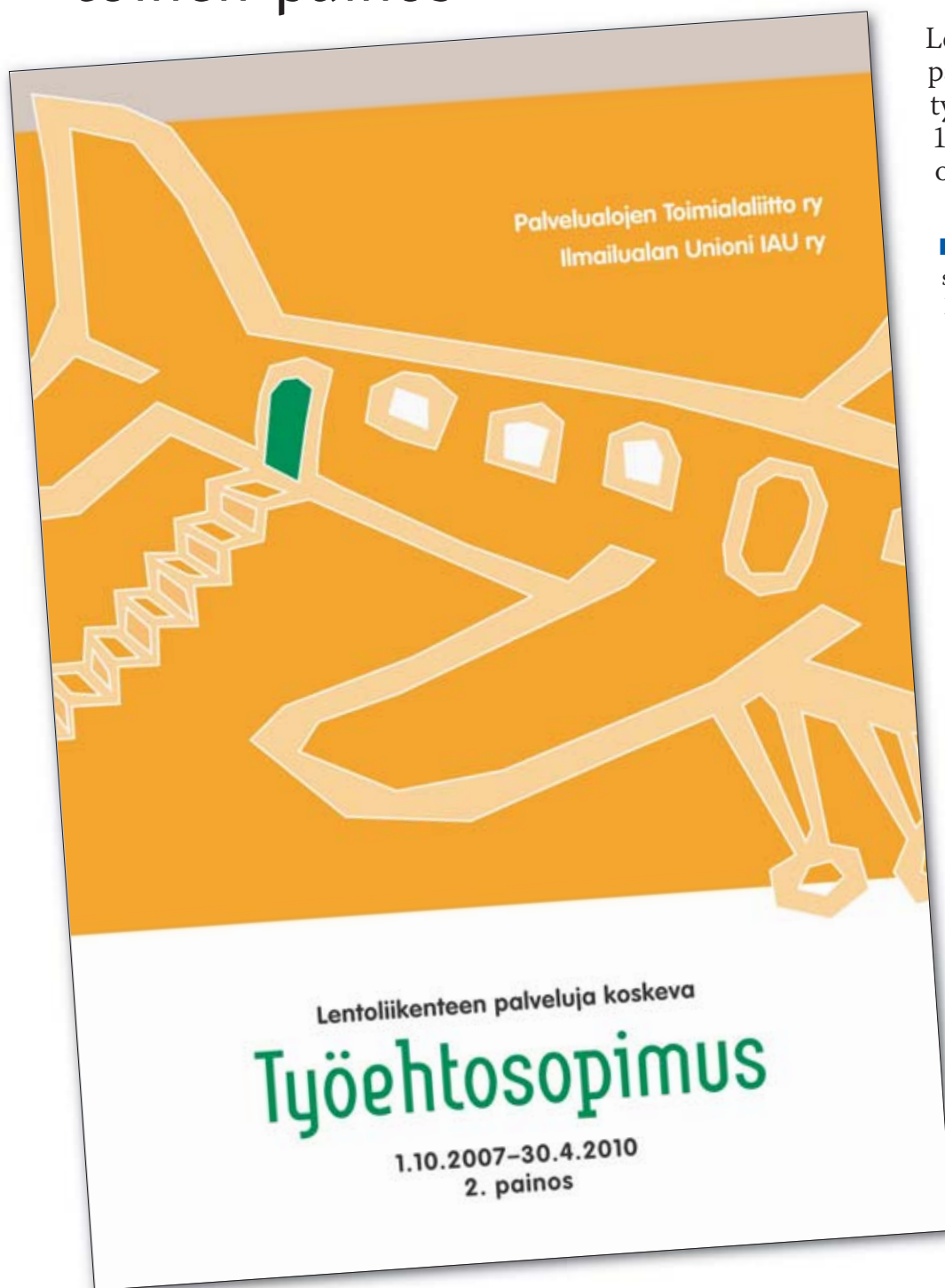
faksi: (09) 4785 7209

sähköposti: etunimi.sukunimi@iau.fi

kotisivut: www.irkatk.fi

Kassanhoitaja	Paula Seppälä	(09) 4785 7200
Kassanhoitaja	Sari Meling	(09) 4785 7202
Kassanhoitaja	Mirva Virtanen	(09) 4785 7203
Kassanhoitaja	Janne Becker	(09) 4785 7201

Työehtosopimuksesta toinen painos

Lentoliikenteen
palveluja koskevasta
työehtosopimuksesta
1.10.2007–30.4.2010
on ilmestynyt 2. painos.

■ Työehtosopimuksen 2. painok-
sessa tulevat huomioiduiksi kaik-
ki sopimuksen solmimisen jälkeen
tapahtuneet muutokset. Muutos-
ten voimaantulopäivämäärät on
merkitty ao. pykälien tai kohtien
yhteyteen. Muutoksista mittavin
on 1.6.2008 toteutettu palkkaus-
järjestelmän uudistus. Huomi-
oiduiksi tulevat myös 1.10.2008
toteutettavat palkkojen, korva-
usten ja lisien korotukset. Saira-
usajan palkkaa koskeva kirjaus
on muuttunut 7.4.2008 ja sopi-
muksen soveltamisalaan on tul-
lut uusi kohta 3.9.2008.

Työehtosopimus löytyy pdf-
muodossa liiton nettisivuilta
osoitteesta www.iau.fi kohdas-
ta: Työehtosopimukset. Samas-
ta paikasta löytyvät myös laajat
palkkataulukot ja palkkatun-
nuskartta.

**katso
www.iau.fi
kohdasta:
Työehto-
sopimukset**